

การติดตามประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปีงบประมาณ 2562

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารใช้ภายใน
มิถุนายน 2563

Centre for Project and Programme Evaluation
Office of Agricultural Economics
Ministry of Agricultural and Cooperatives
Internal Documents
June 2020

การติดตามประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปีงบประมาณ 2562

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารใช้ภายใน
มิถุนายน 2563

Centre for Project and Programme Evaluation
Office of Agricultural Economics
Ministry of Agricultural and Cooperatives
Internal Documents
June 2020

บทสรุปผู้บริหาร

การติดตามประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลได้และผลลัพธ์ของโครงการหลังจากเกษตรกรได้รับการบริการ รวมทั้งศึกษาปัญหา และเสนอแนะต่อการให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในปีต่อไป สรุปผลการติดตามประเมินผล ดังนี้

คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เปิดให้บริการให้คำปรึกษา ตรวจวิเคราะห์ และวินิจฉัย โดยใช้เครื่องมือในห้องปฏิบัติการ จำนวน 9 คลินิกหลัก ได้แก่ ดิน พืช ข้าว ปศุสัตว์ ประมง ชลประทาน สหกรณ์ บัญชี และกฎหมาย และคลินิกเสริมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ผลการดำเนินงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ประจำปี 2562 ดำเนินการจัดงานทั้งหมด จำนวน 77 จังหวัด จังหวัดละ 4 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 308 ครั้ง เป็นไปตามเป้าหมาย มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 17.1725 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83.76 ของเป้าหมาย 20.5021 ล้านบาท เกษตรกรเข้ารับบริการในคลินิก 292,944 ราย คิดเป็นร้อยละ 112.76 ของเป้าหมาย 259,804 ราย โดยเกษตรกร 1 ราย เข้ารับบริการ จำนวน 4 - 6 คลินิก คิดเป็นร้อยละ 34.59 จากการเข้ารับบริการคลินิกเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 63.77 ได้รับความรู้จากการเข้ารับบริการคลินิก รองลงมา ร้อยละ 23.46 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ร้อยละ 8.85 ได้รับคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาทางการเกษตร และร้อยละ 3.92 ได้ชมการสาธิตวิธีการทำการเกษตร และการแก้ไขปัญหาทางการเกษตร สำหรับเกษตรกรร้อยละ 44.92 ที่นำความรู้หรือปัจจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ ทำให้ปัญหาทางการเกษตรลดลง มีผลผลิตมาบริโภคหรือจำหน่าย ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากการทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ดินคุณภาพดีขึ้น สัตว์มีสุขภาพดี เนื่องจากมีการลดใช้สารเคมี ยาและเวชภัณฑ์ เกษตรกรมีความรู้ในวิธีการบริหารจัดการน้ำ เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่เกษตรกรสามารถควบคุมรายจ่ายของครัวเรือน เนื่องจากมีการจัดทำบัญชี เข้าใจหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ รู้จักการรวมกลุ่ม มีความรู้และความเข้าใจเรื่องกฎหมายที่ดิน และการขอเอกสารสิทธิ์ ด้านความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 58.91 สำหรับการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในครั้งต่อไป เกษตรกรร้อยละ 99.86 ต้องการให้มีการจัดงานอย่างต่อเนื่อง โดยเกษตรกรร้อยละ 38.50 ต้องการมาปรึกษาปัญหาด้านการทำเกษตร โรคพืช โรคสัตว์ ราคาผลผลิต แหล่งน้ำ และเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน

สำหรับการจัดงานครั้งต่อไป ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการจัดงานคลินิกในไตรมาส 4 เพื่อให้สามารถจัดงานเกิดพระเกียรติได้อย่างสมพระเกียรติ จัดหาร้านค้ามาจำหน่ายสินค้าให้หลากหลายโดยเน้นสินค้าธงฟ้าราคาประหยัด เตรียมความพร้อมในด้านห้องสุขา และที่จอดรถให้เพียงพอ รวมทั้งดูแลระบบฐานข้อมูลเกษตรกรที่มารับบริการคลินิกให้พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

คำนำ

รายงานการติดตามประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาผลได้และผลลัพธ์ของโครงการ หลังจากที่เกษตรกรได้รับการบริการจากคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในปี 2562 รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไป

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ใคร่ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกท่านของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 ที่ให้ความกรุณาในการจัดเก็บข้อมูล และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ รวมทั้งเกษตรกรทุกท่านที่ให้ข้อมูลมา ณ โอกาสนี้ ทำให้รายงานฉบับนี้มีความสมบูรณ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี และหวังว่ารายงานนี้คงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบุคคลทั่วไป

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
มิถุนายน 2563

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(ข)
คำนำ	(ค)
สารบัญ	(ง)
สารบัญตาราง	(จ)
บทที่ 1 สารสำคัญของโครงการ	1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
1.3 เป้าหมายของโครงการ	2
1.4 แผนงานและกิจกรรม	2
1.5 วิธีการดำเนินงาน	3
1.6 หน่วยงานที่รับผิดชอบ	5
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการติดตามประเมินผล	7
2.1 ความสำคัญของการติดตามประเมินผล	7
2.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผล	7
2.3 ขอบเขตของการติดตามประเมินผล	7
2.4 การตรวจเอกสาร	8
2.5 วิธีการติดตามประเมินผล	11
2.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการติดตามประเมินผล	13
บทที่ 3 ข้อมูลทั่วไป	15
3.1 เพศ อายุ การศึกษา การประกอบอาชีพ และพื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร	15
3.2 การเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่ผ่านมา	19
3.3 การคัดเลือกจุดจัดงาน และสถานที่ที่ใช้จัดงานคลินิกเคลื่อนที่ ปี 2562	20
บทที่ 4 ผลการประเมิน	23
4.1 ผลการดำเนินงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562	23
4.2 ผลการติดตามประเมินผล	28
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	77
5.1 สรุป	77
5.2 ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ และพื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร ของเกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562	18
3.2 การเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่ผ่านมา	20
3.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดจุดจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562	20
3.4 สถานที่ที่ใช้จัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562	21
4.1 ผลการดำเนินงานของหน่วยงานให้บริการคลินิกหลัก ปี 2562	24
4.2 การเข้ารับบริการในการจัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562	29
4.3 จำนวนคลินิกที่เข้ารับบริการในการจัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562	30
4.4 วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิกของเกษตรกร ปี 2562	32
4.5 การเข้ารับบริการคลินิกพืชของเกษตรกร ปี 2562	35
4.6 การเข้ารับบริการคลินิกดินของเกษตรกร ปี 2562	38
4.7 การเข้ารับบริการคลินิกปศุสัตว์ของเกษตรกร ปี 2562	41
4.8 การเข้ารับบริการคลินิกประมงของเกษตรกร ปี 2562	44
4.9 การเข้ารับบริการคลินิกข้าวของเกษตรกร ปี 2562	47
4.10 การเข้ารับบริการคลินิกชลประทานของเกษตรกร ปี 2562	50
4.11 การเข้ารับบริการคลินิกบัญชีของเกษตรกร ปี 2562	53
4.12 การเข้ารับบริการคลินิกสหกรณ์ของเกษตรกร ปี 2562	56
4.13 การเข้ารับบริการคลินิกกฎหมาย (ส.ป.ก.) ของเกษตรกร ปี 2562	59
4.14 การเข้ารับบริการคลินิกเสริมของเกษตรกร ปี 2562	62
4.15 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการมารับบริการคลินิก ปี 2562	67
4.16 การเข้าชมนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติของเกษตรกร ปี 2562	69
4.17 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ปี 2562	71
4.18 การนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปเผยแพร่/ถ่ายทอด	73
4.19 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการจัดงานคลินิกเกษตรครั้งต่อไป	74
4.20 วัตถุประสงค์ในการเข้ารับบริการคลินิกในครั้งต่อไป	74
4.21 การซื้อสินค้าของเกษตรกรภายในการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562	75

บทที่ 1

สาระสำคัญของโครงการ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

เนื่องในวโรกาสอันเป็นมิ่งมหามงคลที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เมื่อครั้งทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ 50 พรรษา ในพุทธศักราช 2545 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความปลื้มปิติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ และด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สุดที่จะพรรณนา ทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนพสกนิกรในถิ่นทุรกันดาร โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ด้วยทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ความเป็นอยู่ของพสกนิกรเหล่านั้นดีขึ้น พระราชกรณียกิจดังกล่าว เป็นความประทับใจแก่ปวงชนชาวไทยมาโดยตลอด ในวโรกาสดังกล่าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นควรจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือของงานวิจัย พัฒนา และงานบริการวิชาการเกษตร ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพการผลิตในรูปแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นกลไกของชุมชนในการรณรงค์ฟื้นฟูเกษตรกรและแก้ไขปัญหาพร้อมกันในรูปแบบกิจกรรมให้บริการเคลื่อนที่ และกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และการฝึกอบรม เพื่อแสดงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระราชนุญาต จัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ถวาย และขอรับพระมหากรุณาธิคุณให้โครงการอยู่ในพระราชานุเคราะห์ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เป็นวิธีการดำเนินงานอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจที่รับผิดชอบ โดยเป็นการปฏิบัติงานในเชิงรุกที่ทำให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายที่มีปัญหาได้รับบริการทางการเกษตรอย่างรวดเร็ว ท่วงถึง และครบถ้วน เช่น การวิเคราะห์ดิน การวินิจฉัยโรคพืช โรคสัตว์ โรคสัตว์น้ำ และการให้วัคซีนป้องกันโรค รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกอบรมความรู้ การเกษตรของหน่วยงานต่าง ๆ ในแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช สัตว์ ประมง ดิน และน้ำ พร้อมด้วยอุปกรณ์และเครื่องมือทางวิชาการด้านต่าง ๆ มาให้บริการในคลินิกเกษตร โดยสามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ถึงในระดับตำบล เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้ารับบริการทางเกษตรได้อย่างถูกต้องครบถ้วนทุกด้านในคราวเดียวกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อให้เกษตรกรที่มีปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ห่างไกล สามารถเข้าถึงการบริการทางวิชาการ และได้รับการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรอย่างครบวงจรในคราวเดียวกัน

1.2.2 เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริม และศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในการให้บริการ และแก้ไขปัญหาทางการเกษตรร่วมกัน

1.3 เป้าหมายของโครงการ

ดำเนินการในพื้นที่ 77 จังหวัด จังหวัดละ 600 ราย รวมทั้งสิ้น 46,200 ราย

1.4 แผนงานและกิจกรรม

1.4.1 กำหนดการเปิดให้บริการ โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่มีลักษณะการเปิดให้บริการเป็น 4 ครั้ง

1) ครั้งที่ 1 จัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ไตรมาสที่ 1 ในพื้นที่ 77 จังหวัด จังหวัดละ 150 ราย เกษตรกร 11,550 ราย

2) ครั้งที่ 2 จัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ไตรมาสที่ 2 ในพื้นที่ 77 จังหวัด จังหวัดละ 150 ราย เกษตรกร 11,550 ราย

3) ครั้งที่ 3 จัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ไตรมาสที่ 3 ในพื้นที่ 77 จังหวัด จังหวัดละ 150 ราย เกษตรกร 11,550 ราย

4) ครั้งที่ 4 จัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ไตรมาสที่ 4 เพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ในพื้นที่ 77 จังหวัด จังหวัดละ 150 ราย รวม 11,550 ราย ระหว่างวันที่ 22 - 31 กรกฎาคม 2562

1.4.2 ประเภทของคลินิกเกษตรที่เปิดให้บริการ

1) คลินิกดิน ให้คำปรึกษา ตรวจสอบวิเคราะห์ วินิจฉัย และให้บริการด้านวิเคราะห์ตรวจสอบดินและปุ๋ย โดยกรมพัฒนาที่ดิน

2) คลินิกพืช ให้คำปรึกษา ตรวจสอบวิเคราะห์ วินิจฉัยและให้บริการด้านโรคแมลง ศัตรูพืช วัชพืช สารพิษตกค้าง การขาดธาตุอาหารพืช วัสดุมีพิษทางการเกษตร โดยกรมวิชาการเกษตร

3) คลินิกปศุสัตว์ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบวิเคราะห์ วินิจฉัยโรคและการตรวจรักษา พยาบาลสัตว์ การให้วัคซีน ทำหมันสัตว์ การผสมเทียม การควบคุมโรคระบาดสัตว์ และการเลี้ยงสัตว์ โดยกรมปศุสัตว์

4) คลินิกประมง ให้คำปรึกษา ตรวจสอบวิเคราะห์ วินิจฉัยและรักษาโรคสัตว์น้ำ การควบคุมโรคระบาดในสัตว์น้ำ การตรวจคุณภาพน้ำ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยกรมประมง

5) คลินิกชลประทาน ให้คำปรึกษา แนะนำการบริหารจัดการน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ และการให้น้ำแก่พืช โดยกรมชลประทาน

6) คลินิกสหกรณ์ ให้คำปรึกษา แนะนำการจัดตั้งสหกรณ์ การบริหารงานในสหกรณ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์

7) คลินิกบัญชี ให้คำปรึกษา แนะนำการจัดทำบัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือน โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

8) คลินิกกฎหมาย ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานความรู้ด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

9) คลินิกข้าว ให้คำปรึกษา ตรวจวิเคราะห์ วินิจฉัย และให้บริการด้านโรค/แมลง ศัตรูพืช วัช木有พิษ และคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าว ทั้งความชื้น พันธุ์ปน ความบริสุทธิ์ สิ่งเจือปน การสอนการตรวจสอบความงอกเบื้องต้น และการเทียบสีของใบข้าว และช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาแก่เกษตรกรและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าว หรือนวัตกรรมที่เหมาะสมแก่เกษตรกรและผู้มารับการบริการ โดยกรมการข้าว

10) คลินิกหม่อนไหม ให้คำปรึกษาแนะนำการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม พันธุ์หม่อนที่ควรปลูก การตัดแต่งกิ่งและการดูแลรักษาแปลงหม่อน การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูหม่อน การดูแลรักษาผลหม่อนสุก และการทำชาใบหม่อน โดยกรมหม่อนไหม

11) คลินิกอื่น ๆ เช่น คลินิกศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช คลินิกศูนย์ขยายพันธุ์พืช คลินิกศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านวิศวกรรมเกษตร คลินิกศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (พืชสวน) คลินิกศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (เกษตรที่สูง) คลินิกศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ คลินิกยางพารา คลินิกเศรษฐกิจการเกษตร คลินิกสาธารณสุข ฯลฯ

1.5 วิธีการดำเนินงาน

1.5.1 ให้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2562 ดังนี้

1) ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation) เป็นผู้ขับเคลื่อนโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานตามแบบสรุปผลการให้บริการในแต่ละครั้งให้ทราบ

2) ให้พิจารณาอำเภอที่มีปัญหาทางด้านการเกษตรหลากหลาย ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และเป็นความต้องการของเกษตรกร โดยบูรณาการและออกหน่วยให้บริการคลินิกเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาในระดับอำเภอ และให้พิจารณาจัดในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นอันดับแรก หากสถานที่ไม่เหมาะสมให้พิจารณาพื้นที่ใกล้เคียงแทน ทั้งนี้ จัดแต่ละครั้งไม่จำเป็นต้องครบทั้ง 11 คลินิก เน้นเฉพาะคลินิกที่มีปัญหาและหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่

3) ให้เน้นประชาสัมพันธ์การจัดงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ทุกช่องทาง ก่อนการจัดงานอย่างน้อย 1 สัปดาห์ และแจ้งให้ผู้นำชุมชนในพื้นที่ประชาสัมพันธ์งานให้ทราบอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่

1.5.2 ดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอน

การดำเนินงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ได้จัดแบ่งช่วงเวลาการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1) การเตรียมการก่อนเปิดคลินิก

1.1) การประชุมคณะกรรมการ จัดประชุมคณะกรรมการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ระดับจังหวัด ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่ เพื่อพิจารณาการจัดตั้งหน่วยปฏิบัติงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของเป้าหมายการปฏิบัติงานโครงการ จัดทำปฏิทินการเตรียมการ และมอบหมายผู้รับผิดชอบ

1.2) การกำหนดพื้นที่ตำบลปฏิบัติงาน (ตำบลเป้าหมาย) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของพื้นที่ และการคัดเลือกจุดที่ตั้งคลินิก

1.3) การวางแผนการปฏิบัติงาน เช่น การวิเคราะห์จัดกลุ่มปัญหา โดยจัดประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อวิเคราะห์จัดกลุ่มปัญหา การจัดเตรียมผู้ปฏิบัติงาน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน

1.4) การประสานในระดับพื้นที่

1.5) การเตรียมสถานที่ การจัดสถานที่สำหรับพิธีเปิดงาน จัดตั้งจุดรับบัตรคิวลงทะเบียนของเกษตรกร และประชาสัมพันธ์บริเวณด้านหน้า สถานที่จัดคลินิก การจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ประจำคลินิก ป้ายตามประเภทของการให้บริการ

1.6) การเตรียมเกษตรกร จัดประชุมชี้แจงเกษตรกรให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การจัดงาน กำหนดการและขั้นตอนการให้บริการ การเตรียมตัวในการมาเข้ารับบริการ เช่น การเตรียมบัตรประชาชน การเก็บตัวอย่าง (พืช ดิน สัตว์ และน้ำ) ที่มีปัญหามารับบริการอย่างถูกต้อง

1.7) การประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

2) การดำเนินงานระหว่างเปิดคลินิก

2.1) การรับบัตรคิว เกษตรกรลงทะเบียนเข้ารับบริการทางด้านการเกษตรทุกสาขาที่จุดลงทะเบียน โดยรับบัตรคิวที่มีตัวเลข 4 หลัก ณ จุดรับบัตรคิว เพื่อให้ทราบว่าผู้มารับบริการจำนวนเท่าใด

2.2) การลงทะเบียน เกษตรกรนำบัตรคิวและบัตรประจำตัวประชาชนยื่นต่อเจ้าหน้าที่รับลงทะเบียน เจ้าหน้าที่จะใช้เลขที่ตามบัตรคิวเป็นเลขในการกำหนดลำดับที่ผู้มารับบริการตลอดการให้บริการครั้งนั้น โดยเจ้าหน้าที่จะสอบถามปัญหาและความต้องการมารับบริการของเกษตรกรบันทึกลงในบัตรทะเบียนประวัติการรับบริการ (แบบคลินิก 01) และทำเครื่องหมายแสดงคลินิกที่เกษตรกรจะไปรับบริการไว้ในแบบคลินิก 01 และฉีกสำเนาให้กับเกษตรกรนำไปรับบริการตามคลินิกที่ระบุไว้

2.3) การเข้ารับบริการ เกษตรกรเข้ารับบริการในแต่ละคลินิก หน่วยงานให้บริการคลินิกรับทราบปัญหาทางการเกษตร พร้อมให้คำแนะนำแก้ไขทางด้านวิชาการ โดยเจ้าหน้าที่แต่ละคลินิกจะต้องจัดทำบัตรรับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ (แบบคลินิก 02) โดยต้องระบุลำดับที่ผู้มาเข้ารับบริการให้ตรงกับลำดับที่ในสำเนาของแบบคลินิก 01 (เลข 4 หลัก) ที่เกษตรกรนำมาแสดง (หากเกษตรกรไม่มีสำเนาของแบบคลินิก 01 มาแสดงให้เกษตรกรกลับไปลงทะเบียน ณ จุดลงทะเบียนด้านหน้าก่อน)

2.4) การบันทึกผลการให้บริการ เจ้าหน้าที่จะต้องบันทึกปัญหาที่เกษตรกรมาขอรับบริการ และผลการให้บริการลงในแบบคลินิก 02 โดยฉีกสำเนาให้เกษตรกรเก็บไว้เพื่อใช้ติดตามผล และให้บริการต่อเนื่อง สำหรับตัวจริงให้จัดเก็บไว้ที่หน่วยงานที่ให้บริการคลินิก

2.5) การประเมินผลการให้บริการ

(1) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ดำเนินการประเมินผลการให้บริการคลินิก และประเมินผลทางด้านวิชาการ โดยการสัมภาษณ์เกษตรกร เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการคลินิก และการสังเกตการณ์ของเจ้าหน้าที่ประเมินผล เสร็จแล้วรายงานสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำเนาผลต่อกรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(2) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ดำเนินการประเมินผลการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเกิดพระเกียรติระดับประเทศ โดยการประเมินผลการให้บริการคลินิก และประเมินผลทางด้านวิชาการด้วยการสัมภาษณ์เกษตรกร เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการคลินิก และการสังเกตการณ์ของเจ้าหน้าที่ประเมินผล

3) การติดตามให้บริการต่อเนื่อง การสรุปสภาพปัญหา สำนักงานเกษตรจังหวัดบันทึกข้อมูลบัตรทะเบียนประวัติ (แบบคลินิก 01) และหน่วยงานที่ให้บริการคลินิกบันทึกข้อมูลบัตรรับบริการ (แบบคลินิก 02) เข้าสู่ระบบโปรแกรมคลินิกเกษตร หลังจากนั้นหน่วยงานที่ให้บริการคลินิกวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาของเกษตรกรที่มารับบริการของแต่ละคลินิก โดยแยกเป็นปัญหารายบุคคลและปัญหาภาพรวมของพื้นที่ เพื่อให้สำนักงานเกษตรจังหวัดและหน่วยงานที่ให้บริการคลินิกร่วมกันพิจารณาข้อมูลสภาพปัญหาของเกษตรกรเป็นรายคลินิก

4) การรายงานผลการดำเนินงานในระบบข้อมูลคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ (<http://clinickaset.doae.go.th/>) ประกอบด้วย

4.1) การรายงานผลการให้บริการ (บันทึกข้อมูลการให้บริการลงในแบบ 01, 02)

4.2) การรายงานผลการให้บริการต่อเนื่อง (บันทึกการให้บริการลงในแบบ 05)

1.6 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

บทที่ 2

ระเบียบวิธีการติดตามประเมินผล

2.1 ความสำคัญของการติดตามประเมินผล

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ จัดขึ้นโดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีเป้าหมายดำเนินการให้บริการแก่เกษตรกร ในพื้นที่ 77 จังหวัด อย่างน้อยจังหวัดละ 4 ครั้งต่อปี โดยเน้นพื้นที่ที่มีปัญหาทางการเกษตรที่หลากหลายและรุนแรง นับตั้งแต่ปี 2545 - 2562 มีเกษตรกรมาเข้ารับบริการรวมทั้งสิ้น จำนวน 4,339,135 ราย โดยในปี 2562 มีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน 98,639 ราย

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ให้ประเมินผลการให้บริการต่อเนื่องของแต่ละคลินิก เสนอต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทุกปี โดยการติดตามประเมินผลครั้งนี้เป็นการติดตามประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ซึ่งจัดขึ้นในไตรมาส 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จากเกษตรกรที่เข้าร่วมงานคลินิกเกษตร เพื่อทราบผลได้และผลลัพธ์จากการให้บริการคลินิกเกษตรฯ และเพื่อนำเสนอข้อค้นพบจากการจัดงานและเสนอแนะแนวทางเพื่อนำไปแก้ไขปัญหา และปรับปรุงการจัดงานในปีต่อไป

2.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผล

- 2.2.1 ศึกษาผลได้ และผลลัพธ์หลังจากเกษตรกรได้รับการบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่
- 2.2.2 ศึกษาปัญหา และเสนอแนะต่อการให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในปีต่อไป

2.3 ขอบเขตของการติดตามประเมินผล

- 2.3.1 พื้นที่เป้าหมาย เป็นจุดพื้นที่ที่ได้จัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ไปแล้วในปี 2562 ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวน 77 จังหวัด
- 2.3.2 ประชากรเป้าหมาย เป็นเกษตรกรที่ได้เข้ารับบริการจากการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด
- 2.3.3 ระยะเวลา เป็นช่วงเวลาที่จัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ไตรมาส 4 ในปีงบประมาณ 2562

2.4 การตรวจเอกสาร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ในปีงบประมาณ 2561 พบว่า มีการจัดงาน 308 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย เกษตรกรเข้ารับบริการในคลินิก 397,435 ราย ร้อยละ 143.98 ของเป้าหมาย 276,028 ราย ผลได้ของโครงการ เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.24 ได้รับความรู้จากการเข้ารับบริการคลินิก รองลงมา ร้อยละ 22.25 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ร้อยละ 11.24 ได้รับคำแนะนำการแก้ไขปัญหาการเกษตร และร้อยละ 2.27 ได้ชมการสาธิตวิธีการทำการเกษตรและการแก้ไขปัญหาการเกษตร เกษตรกรร้อยละ 50.99 ที่นำความรู้หรือปัจจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์แล้ว พบว่า ทำให้ปัญหาทางการเกษตรและต้นทุนการผลิตลดลง มีผลผลิตมาบริโภคเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน บางส่วนนำไปจำหน่ายเป็นการเพิ่มรายได้ ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากการทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ดินมีคุณภาพดีขึ้น สัตว์มีสุขภาพดี ด้านทานโรคเพราะมีการลดใช้สารเคมี ยา และเวชภัณฑ์ เกษตรกรรู้วิธีการบริหารจัดการน้ำ เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ เกษตรกรสามารถควบคุมรายจ่ายของครัวเรือน เนื่องจากมีการจัดทำบัญชีเข้าใจหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ รู้จักการรวมกลุ่ม มีความรู้และความเข้าใจเรื่องกฎหมายที่ดิน และการขอเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรร้อยละ 99.37 ต้องการให้มีการจัดงานอย่างต่อเนื่องในปีต่อไป ด้านความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เกษตรกรร้อยละ 54.49 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด สำหรับการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในครั้งต่อไป ควรประชาสัมพันธ์การจัดงานให้ทั่วถึง และประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าโดยเน้นประชาสัมพันธ์ถึงวัตถุประสงค์ของการจัดงาน แนะนำให้เกษตรกรนำตัวอย่างมาตรวจวิเคราะห์ หรือนำปัญหาที่พบมาปรึกษาเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งนำบัตรประชาชนมาด้วยเพื่อความสะดวกในการเข้ารับบริการ สำหรับการจัดงานควรขยายเวลาการจัดงานมากกว่า 1 วัน และควรแบ่งช่วงเวลาหรือขยายเวลาให้บริการในแต่ละวัน เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการได้ปรึกษาและรับฟังคำแนะนำอย่างทั่วถึง อีกทั้งแต่ละคลินิกควรเตรียมปัจจัยการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ในส่วนของกิจกรรมการจัดงาน ควรมีการสาธิตทางด้านการเกษตรโดยเฉพาะเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความรู้ด้านการแปรรูปและการตลาด นอกจากนี้แล้วระบบฐานข้อมูลโครงการควรเป็นปัจจุบัน สามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่ายเพื่อความสะดวกในการให้บริการอย่างต่อเนื่องหลังการจัดงาน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561) ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ในปีงบประมาณ 2560 พบว่า มีการจัดงาน 308 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย มีผู้ที่เข้ารับบริการในคลินิก 154,979 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.86 ของเป้าหมาย 184,800 ราย เกษตรกรร้อยละ 98.33 มาขอรับบริการแล้ว เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขปัญหาแล้วเสร็จภายในงาน อีกร้อยละ 1.67 ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ต้องให้บริการติดตามอย่างต่อเนื่อง ผลได้ของโครงการ จากการสัมภาษณ์ตัวอย่าง จำนวน 2,579 ราย เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการใช้บริการคลินิกฯ ร้อยละ 56.08 มีความรู้เพิ่มเติมจากการชมนิทรรศการ ร้อยละ 24.87 ได้รับเอกสารและปัจจัยการผลิต ร้อยละ 13.59 นำปัญหามาปรึกษาและได้รับคำแนะนำการแก้ไขปัญหา ส่วนที่เหลือร้อยละ 5.46 ได้ชมการสาธิตวิธีการแก้ไขปัญหา

เกษตรกรนำความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 61.89 อีกร้อยละ 38.11 ยังไม่ได้ นำไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรที่เข้ารับบริการสามารถนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปแก้ไขปัญหาทางการเกษตร เข้าใจวิธีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่ถูกต้อง ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง นำผลผลิตมาบริโภค ในครัวเรือนเป็นการลดรายจ่ายของครัวเรือน บางส่วนนำผลผลิตไปจำหน่ายช่วยเพิ่มรายได้ ทั้งนี้ในส่วนของความคิดเห็นต่อโครงการ เกษตรกรร้อยละ 99.53 ต้องการให้จัดงานเป็นประจำต่อเนื่องทุก ๆ ปี เกษตรกรร้อยละ 71.54 พึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระดับมาก นอกจากนี้ เกษตรกรอีกร้อยละ 32.26 ที่ยังมีปัญหา และต้องการคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง สำหรับการดำเนินงานในครั้งต่อไป ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ช่วงก่อนการจัดล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ และขยายระยะเวลาการจัดงานมากกว่า 1 วัน เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการใช้บริการได้ครบทุกคลินิก เพิ่มการประชาสัมพันธ์จุดลงทะเบียนและจำนวนเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้รับบริการ คลินิกฯ ได้อย่างรวดเร็ว จัดเตรียมปัจจัยการผลิตเพื่อแจกจ่ายให้กับผู้มาร่วมงานอย่างเพียงพอและทั่วถึง และควรจัดกิจกรรมมอบรางวัลเสริมเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรที่มาร่วมงาน เพื่อสร้างรายได้ในครัวเรือน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2560) ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในปีงบประมาณ 2559 จากการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 2,320 ราย พบว่า เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกฯ ร้อยละ 57.64 มีความรู้เพิ่มเติมจากการชมนิทรรศการ ร้อยละ 25.34 ได้รับเอกสารและปัจจัยการผลิต ร้อยละ 14.73 นำปัญหามาปรึกษา และได้รับคำแนะนำการแก้ไขปัญหา ส่วนที่เหลือร้อยละ 2.29 ได้ชมการสาธิตวิธีการแก้ไขปัญหา เกษตรกรนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 67.54 อีกร้อยละ 32.46 ยังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรที่เข้ารับบริการสามารถนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปแก้ไขปัญหาทางการเกษตร โดยทำให้เข้าใจวิธีการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ที่ถูกต้อง ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง นำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนเป็นการลดรายจ่ายของครัวเรือน บางส่วนนำผลผลิตไปจำหน่ายช่วยเพิ่มรายได้ โดยร้อยละ 79.48 นำความรู้ที่ได้รับไปขยายผล และถ่ายทอดแก่บุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ในส่วนของความคิดเห็นต่อโครงการ เกษตรกรร้อยละ 75.46 ต้องการให้จัดงานเป็นประจำต่อเนื่องทุก ๆ ปี โดยมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระดับมาก นอกจากนี้ เกษตรกรอีกร้อยละ 39.92 ที่ยังมีปัญหา และต้องการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากหลังจากการให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เกษตรกรได้รับการติดตามอย่างต่อเนื่องจากเจ้าหน้าที่เฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ช่วงก่อนการจัดงานในหลาย ๆ ช่องทาง และดำเนินการล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ โดยหอบกระจ่ายข่าวในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ทำป้ายไว้นิลงประชาสัมพันธ์ และมีการสำรวจข้อมูลความต้องการหรือปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่เพื่อให้บริการได้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ และผู้เชี่ยวชาญแต่ละคลินิกให้เพียงพอต่อการให้บริการ รวมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอและทั่วถึง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2559) ได้ดำเนินการติดตามผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในปีงบประมาณ 2558 โดยสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้ารับบริการ จำนวน 1,823 ราย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 58.54 มีวัตถุประสงค์ในการเข้าชมงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการเกษตรมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 37.83 ขอรับเอกสาร/ความรู้ และร้อยละ 3.62 ขอปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ตามลำดับ เกษตรกรผู้เข้ารับบริการคลินิกหลัก ร้อยละ 60.29 ได้ความรู้จากการเข้ารับบริการคลินิกต่าง ๆ ร้อยละ 23.37 ได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์พืช พันธุ์ปลา และวัสดุอุปกรณ์ ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 11.90 ได้รับคำแนะนำการแก้ไขปัญหา การเกษตรต่าง ๆ ร้อยละ 3.45 ได้ชมการสาธิตวิธีการทำเชื้อรา การขยายพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์ เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาทางการเกษตร และร้อยละ 0.99 ได้รับประโยชน์อื่น ๆ ได้แก่ การรับเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ส.ป.ก. การคุมกำเนิดของสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้เกษตรกร ร้อยละ 60.46 ได้นำความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับแจกภายในงานไปใช้ประโยชน์ ส่วนที่เหลือร้อยละ 39.54 ไม่ได้นำไปใช้ เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนมีอายุมากไม่สามารถจดจำความรู้ที่ได้รับ โดยนำปัจจัยการผลิตไปให้ญาติ เพื่อนบ้านเพื่อใช้ประโยชน์ ผลที่เกิดจากการนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรที่เข้ารับบริการในคลินิกนำความรู้ไปพัฒนาการเกษตร แก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ส่งผลให้มีรายได้ในครัวเรือนเพิ่มขึ้น และลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ ทั้งนี้เกษตรกรร้อยละ 66 นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับคนรอบข้าง เกษตรกรต้องการให้จัดงานเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี โดยให้เพิ่มการประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดงานในช่องทางที่หลากหลาย ก่อนการจัดงานประมาณ 1 สัปดาห์ และเพิ่มเจ้าหน้าที่และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านให้เพียงพอ นอกจากนี้ควรสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรผู้เข้ารับบริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2556) ได้ดำเนินการติดตามผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในปีงบประมาณ 2555 โดยสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้ารับบริการ จำนวน 1,322 ราย ผลการติดตาม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65 ได้นำความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับแจกภายในงานไปใช้ประโยชน์ ส่วนที่เหลือร้อยละ 35 ไม่ได้นำไปใช้ เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนมีอายุมากไม่สามารถจดจำความรู้ที่ได้รับ และความรู้ที่ได้รับมีวิธีการยุ่งยาก ผลที่เกิดจากการนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรที่เข้ารับบริการในคลินิกหลัก (คลินิกดิน พืช ปศุสัตว์ และประมง) ร้อยละ 84 มีปัญหาลดลง สามารถแก้ไขปัญหาทางการเกษตรได้ ทำให้เกษตรกรเข้าใจถึงวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำ มีการปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายของดิน มีการทำปุ๋ยอินทรีย์ด้วยตนเอง และนำไปใช้ปรับปรุงดินได้ถูกวิธี ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น ผลิตน้ำหมักชีวภาพเพื่อบำบัดน้ำเน่าเสีย สามารถประหยัดรายจ่าย และทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาโรคพืช และปราบศัตรูพืชได้ผลดีขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรยังเข้าใจถึงความสำคัญของ GAP และวิธีการปลูกพืชเพื่อให้ได้การรับรอง GAP สามารถเตรียมบ่อปลาได้ด้วยตนเอง มีการจัดการปัญหาเรื่องน้ำได้ถูกต้องทำให้น้ำเน่าเสียลดลง และสัตว์น้ำมีคุณภาพดีขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ได้ถูกวิธี เช่น การฉีดวัคซีนไก่ได้ด้วยตนเอง เกษตรกรร้อยละ 38 มีต้นทุนการผลิตลดลง และเกษตรกร

ร้อยละ 26 มีผลผลิตดีขึ้น เกษตรกรร้อยละ 26 สามารถประหยัดรายจ่าย โดยนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับ เช่น เมล็ดพันธุ์ผักต่าง ๆ มาปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 26 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคไปจำหน่าย โดยมีเกษตรกรถึงร้อยละ 99 ต้องการให้จัดคลินิกเกษตรในพื้นที่อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เกษตรกรร้อยละ 20 ต้องการให้มีคลินิกให้คำปรึกษาด้านการซ่อม/ดูแลรักษาเครื่องจักรกลเกษตร และระบบการกระจายน้ำให้แก่พืช

2.5 วิธีการติดตามประเมินผล

2.5.1 ประเภทการติดตามประเมินผล

เป็นการติดตามประเมินผลหลังสิ้นสุดการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ในปี 2562 เพื่อติดตามประเมินผลเกษตรกรที่ได้รับบริการจากการจัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ประเด็นในการติดตามประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการมาร่วมงาน ประโยชน์ที่ได้รับ การนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ ผลที่เกิดจากการนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการจัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ การให้บริการ และปัญหาที่นำมาปรึกษาในปีต่อไป

2.5.2 ประเด็นและตัวชี้วัด

กำหนดกรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผลครั้งนี้ จำนวน 2 ประเด็น คือ การบริการและแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และด้านทัศนคติ ดังนี้

ประเด็น	ตัวชี้วัด
1. การบริการและแก้ไขปัญหาของเกษตรกร	
1.1 การจัดคลินิกเกษตร	- ร้อยละของผลการจัดคลินิกเกษตรและการเบิกจ่ายงบประมาณ - ร้อยละของวัตถุประสงค์ของเกษตรกรที่มารับบริการ - ร้อยละของประโยชน์ที่ได้รับจากการรับบริการคลินิกฯ
1.2 การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากคลินิกไปใช้ประโยชน์ - ร้อยละของผลประโยชน์ที่เกษตรกรที่ได้รับจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์
2. ทัศนคติ	
2.1 ความพึงพอใจต่อการจัดคลินิกเกษตร	- ระดับความพึงพอใจต่อการบริการคลินิกเกษตร
2.2 การจัดคลินิกเกษตรครั้งต่อไป	- ร้อยละของเกษตรกรที่ต้องการให้จัดคลินิกเกษตรต่อไป

2.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การติดตามประเมินผลโครงการฯ ใช้แบบสัมภาษณ์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ซึ่งในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้กำหนดเป็นคำถามปิด (Closed-end Questions) เพื่อให้ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเฉพาะคำตอบที่ต้องการ และคำถามเปิด (Opened-end Questions) ซึ่งเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ตอบคำถามอย่างอิสระ โดยมีวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การติดตามผลการดำเนินงานและการพัฒนาต่อเนื่อง (Follow up) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ประเมินผล และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในช่วงไตรมาสที่ 1 - 2 (ตุลาคม 2562 - กุมภาพันธ์ 2563) จากผู้รับบริการคลินิกเกษตรฯ ทั้งแบบเบ็ดเสร็จและแบบต่อเนื่อง ในการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ปี 2562 โดยการสำรวจด้วยตัวอย่างปีละ 1 ครั้ง โดยเลือกสุ่มเกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่จากจุดจัดงานในไตรมาสที่ 4 การจัดงานเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม 2562

2) กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรที่เข้ารับบริการเบ็ดเสร็จ/ต่อเนื่องรวมทั้งสิ้น 60 ราย โดยแบ่งเป็นคลินิกหลัก 9 คลินิก คลินิกละ 5 ราย รวม 45 ราย คลินิกอื่น ๆ 3 คลินิก คลินิกละ 5 ราย รวม 15 ราย สามารถสุ่มเลือกเกษตรกรจากเว็บไซต์ www.doae.go.th หรือข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ

2.5.4 แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการติดตามประเมินผล ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two - stage Sampling) ดังนี้

1.1) ขั้นตอนที่ 1 แบ่งออกเป็น 4 ภาค สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในส่วนภูมิภาค และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจากส่วนกลาง สุ่มจังหวัดจุดจัดงานปี 2562 ที่เป็นจุดจัดงานเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร วันที่ 28 กรกฎาคม จำนวน 42 จังหวัด ได้แก่

- ภาคเหนือ 9 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดลำพูน ตาก พะเยา เชียงราย สุโขทัย แพร่ กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ และแม่ฮ่องสอน

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 14 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนครพนม บึงกาฬ ขอนแก่น ชัยภูมิ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด นครราชสีมา เลย หนองคาย หนองบัวลำภู มหาสารคาม ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และยโสธร

- ภาคกลาง 11 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดจันทบุรี ปราจีนบุรี สระแก้ว ลพบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง การญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี นครสวรรค์ และอุทัยธานี

- ภาคใต้ 8 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ นครศรีธรรมราช สงขลา ตรัง ระนอง ชุมพร สุราษฎร์ธานี และพัทลุง

1.2) ขั้นตอนที่ 2 สุ่มเกษตรกรในกลุ่มที่ได้รับบริการในแต่ละคลินิกของจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแบบไม่แทนที่กลับคืน (Simple Random without Replacement) ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด 2,520 ราย

2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการรายงานผลการดำเนินงานการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

2.5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตัวเลข โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายลักษณะของข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม ได้แก่ ผลรวม ร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยแจกแจงความถี่ จัดกลุ่มประเภทของข้อมูล แล้วนำมาเสนอในรูปแบบตาราง

2.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการติดตามประเมินผล

2.6.1 ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินงานต่อไป

2.6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการติดตามประเมินผลไปใช้ประกอบในการพิจารณาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมในระยะต่อไป

บทที่ 3 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป เป็นการสอบถามข้อมูลของเกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา การประกอบอาชีพ การมีพื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร การเข้ารับบริการคลินิกที่ผ่านมา รวมทั้งเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกจัดตั้งงาน และสถานที่ที่ใช้จัดงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่

3.1 เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ และพื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562 เกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ พื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 3.1)

1) เพศ เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.76 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 34.24 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

1.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.93 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 33.07

1.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.33 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 41.67

1.3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.03 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 32.97

1.4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.77 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 29.23

2) อายุ เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี ร้อยละ 34.69 รองลงมา อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 32.30 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 22.69 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 7.03 และอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 3.29 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

2.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 38.58 รองลงมา อายุระหว่าง 51 - 60 ปี ร้อยละ 37.27 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 16.27 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 6.04 และอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 1.84

2.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 35.88 รองลงมา อายุระหว่าง 51 - 60 ปี ร้อยละ 32.55 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 22.11 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 6.26 และอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 3.20

2.3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี ร้อยละ 36.08 รองลงมา อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 27.69 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 27.27 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 7.14 และอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 1.82

2.4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี ร้อยละ 32.85 รองลงมา อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 27.05 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 25.12 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 8.70 และอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 6.28

3) การศึกษา เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 61.07 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 25.21 ไม่ได้เรียน/ไม่จบประถมศึกษา ร้อยละ 5.19 จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา ร้อยละ 4.47 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 3.83 และจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.23 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

3.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.84 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 24.15 ไม่ได้เรียน/ไม่จบประถมศึกษา ร้อยละ 6.30 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 5.51 จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา ร้อยละ 3.94 และจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.26

3.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 62.64 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 22.78 ไม่ได้เรียน/ไม่จบประถมศึกษา ร้อยละ 6.25 จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา ร้อยละ 4.44 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 3.47 และจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.42

3.3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 65.54 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 27.82 ระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา ร้อยละ 2.98 ไม่ได้เรียน/ไม่จบประถมศึกษา ร้อยละ 2.17 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 1.49

3.4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 56.28 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 26.09 จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา ร้อยละ 6.52 ไม่ได้เรียน/ไม่จบประถมศึกษา ร้อยละ 6.04 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 4.83 และจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.24

4) การประกอบอาชีพ เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคเกษตร ร้อยละ 79.49 ได้แก่ ทำนา/ทำไร่ ร้อยละ 66.49 ปลูกผัก/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ร้อยละ 30.91 และเลี้ยงสัตว์/ประมง ร้อยละ 2.60 รองลงมา ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร ร้อยละ 16.80 ได้แก่ ค้าขาย/รับจ้าง/บริการ ร้อยละ 86.12 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 13.88 และไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น ผู้สูงอายุ นักเรียน/นักศึกษา พ่อบ้าน/แม่บ้าน ร้อยละ 3.71 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

4.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร ร้อยละ 76.27 ได้แก่ ทำนา/ทำไร่ ร้อยละ 79.02 ปลูกผัก/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ร้อยละ 18.53 และเลี้ยงสัตว์/ประมง ร้อยละ 2.45 รองลงมา ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 21.06 ได้แก่ ค้าขาย/รับจ้าง/บริการ ร้อยละ 83.54 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 16.46 และไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น ผู้สูงอายุ นักเรียน/นักศึกษา พ่อบ้าน/แม่บ้าน ร้อยละ 2.67

4.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร ร้อยละ 71.63 ได้แก่ ทำนา/ทำไร่ ร้อยละ 82.55 ปลูกผัก/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ร้อยละ 15.49 และเลี้ยงสัตว์/ประมง ร้อยละ 1.96 รองลงมา ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 21.63 ได้แก่ ค้าขาย/รับจ้าง/บริการ ร้อยละ 92.21 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 7.79 และไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น ผู้สูงอายุ นักเรียน/นักศึกษา พ่อบ้าน/แม่บ้าน ร้อยละ 6.74

4.3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร ร้อยละ 95.50 ได้แก่ ทำนา/ทำไร่ ร้อยละ 96.86 ปลูกผัก/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ร้อยละ 2.71 และเลี้ยงสัตว์/ประมง ร้อยละ 0.43 รองลงมา ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 3.96 ได้แก่ ค้าขาย/รับจ้าง/บริการ ร้อยละ 75.86 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 24.14 และไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น ผู้สูงอายุ นักเรียน/นักศึกษา พ่อบ้าน/แม่บ้าน ร้อยละ 0.54

4.4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร ร้อยละ 74.57 ได้แก่ ปลูกผัก/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ร้อยละ 86.89 ทำนา/ทำไร่ ร้อยละ 7.54 และเลี้ยงสัตว์/ประมง ร้อยละ 5.57 รองลงมา ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 20.54 ได้แก่ ค้าขาย/รับจ้าง/บริการ ร้อยละ 92.86 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 7.14 และไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น ผู้สูงอายุ นักเรียน/นักศึกษา พ่อบ้าน/แม่บ้าน ร้อยละ 4.89

5) การถือครองพื้นที่ในการทำการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 86.63 และไม่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 13.37 สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครอง พบว่า มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 15 ไร่ขึ้นไป มากที่สุด ร้อยละ 43.57 รองลงมา มีพื้นที่ถือครอง 6 - 10 ไร่ ร้อยละ 21.83 มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 20.32 และมีพื้นที่ถือครอง 11 - 15 ไร่ ร้อยละ 14.28 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

5.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 85.83 และไม่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 14.17 สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครอง โดยมีพื้นที่ถือครองมากกว่า 15 ไร่ขึ้นไป มากที่สุด ร้อยละ 35.80 รองลงมา พื้นที่ถือครองน้อยกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 24.70 มีพื้นที่ถือครอง 6 - 10 ไร่ ร้อยละ 22.22 และมีพื้นที่ถือครอง 11 - 15 ไร่ ร้อยละ 17.28

5.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 76.53 และไม่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 23.47 สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครอง โดยมีพื้นที่ถือครองมากกว่า 15 ไร่ขึ้นไป มากที่สุด ร้อยละ 57.53 รองลงมา มีพื้นที่ถือครอง 6 - 10 ไร่ ร้อยละ 17.79 มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 13.25 และมีพื้นที่ถือครอง 11 - 15 ไร่ ร้อยละ 11.43

5.3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 98.64 และไม่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 1.36 สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครอง โดยมีพื้นที่ถือครองมากกว่า 15 ไร่ขึ้นไป มากที่สุด ร้อยละ 51.65 รองลงมา มีพื้นที่ถือครอง 6 - 10 ไร่ ร้อยละ 22.32 มีพื้นที่ถือครอง 11 - 15 ไร่ ร้อยละ 18.18 และมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 7.85

5.4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 85.51 และไม่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 14.49 สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครอง โดยมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 5 ไร่ มากที่สุด ร้อยละ 35.48 รองลงมา มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 15 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 29.30 มีพื้นที่ถือครอง 6 - 10 ไร่ ร้อยละ 25.00 พื้นที่ถือครอง 11 - 15 ไร่ ร้อยละ 10.22

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ และพื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร ของเกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. เพศ					
1.1 ชาย	33.07	41.67	32.97	29.23	34.24
1.2 หญิง	66.93	58.33	67.03	70.77	65.76
2. อายุ					
2.1 อายุต่ำกว่า 30 ปี	1.84	3.20	1.82	6.28	3.29
2.2 อายุ 31 - 40 ปี	6.04	6.26	7.14	8.70	7.03
2.3 อายุ 41 - 50 ปี	16.27	22.11	27.27	25.12	22.69
2.4 อายุ 51 - 60 ปี	37.27	32.55	36.08	32.85	34.69
2.5 อายุมากกว่า 60 ปี	38.58	35.88	27.69	27.05	32.30
3. ระดับการศึกษา					
3.1 ไม่ได้เรียน/ไม่จบประถมศึกษา	6.30	6.25	2.17	6.04	5.19
3.2 ประถมศึกษา	59.84	62.64	65.54	56.28	61.07
3.3 มัธยมศึกษา	24.15	22.78	27.82	26.09	25.21
3.4 อาชีวศึกษา/อนุปริญญา	3.94	4.44	2.98	6.52	4.47
3.5 ปริญญาตรี	5.51	3.47	1.49	4.83	3.83
3.6 สูงกว่าปริญญาตรี	0.26	0.42	-	0.24	0.23
4. การประกอบอาชีพ					
4.1 ภาคการเกษตร	76.27	71.63	95.50	74.57	79.49
1) ทำนา/ทำไร่	79.02	82.55	96.86	7.54	66.49
2) เลี้ยงสัตว์/ประมง	2.45	1.96	0.43	5.57	2.60
3) ปลูกผัก/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	18.53	15.49	2.71	86.89	30.91

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ และพื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร
ของเกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
4.2 นอกภาคเกษตร	21.06	21.63	3.96	20.54	16.80
1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	16.46	7.79	24.14	7.14	13.88
2) ค้าขาย/รับจ้าง/บริการ/ธุรกิจ	83.54	92.21	75.86	92.86	86.12
4.3 ไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น ผู้สูงอายุ นักเรียน/นักศึกษา พ่อบ้าน/แม่บ้าน	2.67	6.74	0.54	4.89	3.71
5. พื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร					
5.1 มี	85.83	76.53	98.64	85.51	86.63
1) น้อยกว่า 5 ไร่	24.70	13.25	7.85	35.48	20.32
2) มี 6 - 10 ไร่	22.22	17.79	22.32	25.00	21.83
3) มี 11 - 15 ไร่	17.28	11.43	18.18	10.22	14.28
4) มีมากกว่า 15 ไร่ ขึ้นไป	35.80	57.53	51.65	29.30	43.57
5.2 ไม่มี	14.17	23.47	1.36	14.49	13.37

ที่มา : จากการสำรวจ

3.2 การเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่ผ่านมา

เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในครั้งนี ส่วนใหญ่ยังไม่เคยเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่มาก่อน ร้อยละ 52.90 และเคยเข้ารับบริการมาแล้ว ร้อยละ 47.10 โดยเกษตรกรเคยเข้ารับบริการมาแล้วเฉลี่ย 2 ครั้ง จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้ (ตารางที่ 3.2)

1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่มาก่อน ร้อยละ 68.77 และยังไม่เคยเข้ารับบริการ ร้อยละ 31.23 โดยเกษตรกรเคยเข้ารับบริการมาแล้วเฉลี่ย 2 ครั้ง

2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เคยเข้ารับบริการคลินิกเกษตร ร้อยละ 75.83 และเคยเข้ารับบริการมาแล้ว ร้อยละ 24.17 โดยเกษตรกรเคยเข้ารับบริการมาแล้วเฉลี่ย 2 ครั้ง

3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับบริการคลินิกเกษตร ร้อยละ 55.36 และยังไม่เคยเข้ารับบริการ ร้อยละ 44.64 โดยเกษตรกรเคยเข้ารับบริการเฉลี่ย 2 ครั้ง

4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เคยเข้ารับบริการคลินิกเกษตร ร้อยละ 59.90 และเคยเข้ารับบริการมาแล้ว ร้อยละ 40.10 โดยเกษตรกรเคยเข้ารับบริการเฉลี่ย 2 ครั้ง

ตารางที่ 3.2 การเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่ผ่านมา

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. การเข้ารับบริการคลินิกที่ผ่านมา					
1) เคยเข้ารับบริการ	68.77	24.17	55.36	40.10	47.10
2) ไม่เคยเข้ารับบริการ	31.23	75.83	44.64	59.90	52.90
2. จำนวนที่เคยเข้ารับบริการเฉลี่ย (ครั้ง)	2	2	2	2	2

ที่มา : จากการสำรวจ

3.3 การคัดเลือกจุดจัดงาน และสถานที่ที่ใช้จัดงานคลินิกเคลื่อนที่ ปี 2562

เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดจุดจัดงานหรือกำหนดพื้นที่เป้าหมาย ดำเนินการคัดเลือกผ่านการประชุมเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับพื้นที่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการกำหนดจุดจัดงานในพื้นที่ที่มีปัญหาด้านการเกษตรที่หลากหลาย ร้อยละ 46.28 รองลงมา เป็นจุดที่เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกร ร้อยละ 30.77 ส่วนที่เหลือเป็นจุดที่มีปัญหาการเกษตรที่ต้องแก้ไขปัญหาระงควั่น และอื่น ๆ เช่น เกษตรกรเดินทางสะดวก พื้นที่ห่างไกล ร้อยละ 13.68 และ 9.27 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดจุดจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. มีปัญหาด้านการเกษตรที่หลากหลาย	50.00	38.46	50.00	46.67	46.28
2. มีปัญหาการเกษตรที่ต้องแก้ไขปัญหาระงควั่น	14.29	11.54	22.22	6.66	13.68
3. เป็นความต้องการของเกษตรกร	35.71	38.46	22.22	26.67	30.77
4. อื่น ๆ เช่น เกษตรกรเดินทางสะดวก	0.00	11.54	5.56	20.00	9.27

ที่มา : จากการสำรวจ

สถานที่ที่ใช้สำหรับการจัดงาน จะคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมารับบริการคลินิกของเกษตรกร ความพร้อมของสถานที่ การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จากการสำรวจ พบว่า สถานที่ที่ใช้จัดงานส่วนใหญ่จึงจัดในบริเวณของสถานศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 35.90 รองลงมา เป็นบริเวณที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล ร้อยละ 25.64 ที่เหลือจัดในบริเวณวัด ร้อยละ 15.38 บริเวณที่ว่าการอำเภอ ร้อยละ 10.26 และอื่น ๆ เช่น อาคารอเนกประสงค์ สวนสาธารณะ ร้อยละ 12.82

ตารางที่ 3.4 สถานที่ที่ใช้จัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัด	-	-	27.28	37.50	15.38
2. สถานศึกษา	42.86	38.46	27.27	37.50	35.90
3. บริเวณ อบต./เทศบาล	28.57	30.77	27.27	12.50	25.64
4. บริเวณที่ว่าการอำเภอ	14.29	7.69	18.18	-	10.26
5. อื่น ๆ เช่น อาคารอเนกประสงค์ สวนสาธารณะ	14.28	23.08	-	12.50	12.82

ที่มา : จากการสำรวจ

บทที่ 4 ผลการประเมิน

4.1 ผลการดำเนินงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรที่มีปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงการบริการทางวิชาการ และได้รับการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรอย่างครบวงจรในคราวเดียวกัน และเพื่อบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริม รวมทั้งศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในการให้บริการและแก้ไขปัญหาทางการเกษตรร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติร่วมด้วย

ในการดำเนินงานมีการเปิดให้บริการคลินิกหลักจำนวน 9 คลินิก และคลินิกเสริม ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่เพาะปลูก พืชเศรษฐกิจหลัก สภาพปัญหาทางการเกษตร รวมถึงความต้องการของเกษตรกรเป็นหลัก รวมทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมฝึกออาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน การจำหน่ายสินค้าคุณภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมการแข่งขันประกอบอาหาร และประกวดผลผลิตทางการเกษตรของท้องถิ่น สำหรับปี 2562 มีการดำเนินการให้บริการแก่เกษตรกรครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 77 จังหวัด โดยทุกจังหวัดจัดงานอย่างน้อยจังหวัดละ 4 ครั้งต่อปี เน้นพื้นที่ที่มีปัญหาทางการเกษตรหลากหลายและรุนแรง หรือพื้นที่ที่เป็นความต้องการของเกษตรกร ซึ่งเกษตรกร 1 ราย สามารถเข้ารับบริการได้มากกว่า 1 คลินิก แบ่งเป็นคลินิกหลัก และคลินิกเสริม โดยมีการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ รายละเอียด ดังนี้

4.1.1 หน่วยงานให้บริการคลินิกหลัก

ในภาพรวมมีเกษตรกรที่เข้ามาใช้บริการในคลินิก หรือได้รับการแก้ไขปัญหาแล้วเสร็จภายในงาน จำนวน 292,944 ราย ร้อยละ 112.76 ของเป้าหมาย 259,804 ราย มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 17.1725 ล้านบาท ร้อยละ 83.76 ของงบประมาณที่ได้รับ 20.5021 ล้านบาท จำแนกตามหน่วยงาน ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1) กรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรเข้ารับบริการ 66,752 ราย ร้อยละ 144.48 ของเป้าหมาย 46,200 ราย มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 9.6750 ล้านบาท ครบตามเป้าหมาย

2) กรมพัฒนาที่ดิน เกษตรกรเข้ารับบริการ 75,328 ราย ร้อยละ 100.22 ของเป้าหมาย 75,160 ราย โดยได้ดำเนินการให้บริการวิเคราะห์ดินและคำแนะนำการจัดการดิน น้ำ พืช 7,687 ราย ร้อยละ 75.71 ของเป้าหมาย 10,153 ตัวอย่าง สนับสนุนสารเร่ง พด. 135,091 ชอง ร้อยละ 103.01 ของเป้าหมาย 131,145 ชอง และสนับสนุนน้ำหมัก 153,579 ขวด ร้อยละ 109.53 ของเป้าหมาย 140,210 ขวด งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานเป็นการใช้งบปกติในการดำเนินงานทั้งหมด

3) กรมการข้าว เกษตรกรเข้ารับบริการ 16,500 ราย ร้อยละ 110.00 ของเป้าหมาย 15,000 ราย มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 1.5600 ล้านบาท ครบตามเป้าหมาย

4) กรมปศุสัตว์ เกษตรกรเข้ารับบริการ 27,450 ราย ร้อยละ 128.87 ของเป้าหมาย 21,300 ราย มีการเบิกจ่ายงบประมาณแล้ว 1.0368 ล้านบาท ร้อยละ 29.16 ของงบประมาณที่ได้รับ 3.5558 ล้านบาท

5) กรมประมง มีเกษตรกรเข้ารับบริการ 8,596 ราย ร้อยละ 186.06 ของเป้าหมาย 4,620 ราย มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 0.5953 ล้านบาท ร้อยละ 99.64 ของงบประมาณที่ได้รับ 0.6160 ล้านบาท

6) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เกษตรกรเข้ารับบริการ 57,206 ราย ครบตามเป้าหมาย มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 1.6488 ล้านบาท ครบตามเป้าหมาย เช่นเดียวกัน

7) กรมส่งเสริมสหกรณ์ เกษตรกรเข้ารับบริการ 21,369 ราย ร้อยละ 103.81 ของเป้าหมาย 20,584 ราย มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 1.5503 ล้านบาท ร้อยละ 75.29 ของงบประมาณที่ได้รับ 2.0592 ล้านบาท

8) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีเกษตรกรเข้ารับบริการ 19,743 ราย ครบตามเป้าหมาย มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 1.1063 ล้านบาท ร้อยละ 79.74 ของงบประมาณที่ได้รับ 1.3873 ล้านบาท

ตารางที่ 4.1 ผลการดำเนินงานของหน่วยงานให้บริการคลินิกหลัก ปี 2562

คลินิก/หน่วยงาน	เกษตรกร (ราย)			งบประมาณ (ล้านบาท)		
	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1. กรมส่งเสริมการเกษตร	46,200	66,752	144.48	9.6750	9.6750	100.00
2. กรมพัฒนาที่ดิน	75,160	75,328	100.22	-	-	-
3. กรมการข้าว	15,000	16,500	110.00	1.5600	1.5600	100.00
4. กรมปศุสัตว์	21,300	27,450	128.87	3.5558	1.0368	29.16
5. กรมประมง	4,620	8,596	186.06	0.6160	0.5953	99.64
6. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	57,206	57,206	100.00	1.6488	1.6488	100.00
7. กรมส่งเสริมสหกรณ์	20,584	21,369	103.81	2.0592	1.5503	75.29
8. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	19,743	19,743	100.00	1.3873	1.1063	79.74
รวม	259,804	292,944	112.76	20.5021	17.1725	83.76

ที่มา : จากรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ วันที่ 30 กันยายน 2562

4.1.2 หน่วยงานให้บริการคลินิกเสริม

เป็นการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน บริการให้คำปรึกษา จัดแสดง นิทรรศการ รวมทั้งจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร ประกอบด้วย คลินิกวิชาการเกษตร (หน่วยงานในพื้นที่ เช่น สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร สถาบันวิจัยพืชไร่ และพืชทดแทนพลังงาน) คลินิกหม่อนไหม (ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ) คลินิกยางพารา (การยางแห่งประเทศไทย) คลินิกบริหารศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช) คลินิกพันธุ์พืชเพาะเลี้ยง (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา อาชีพการเกษตร) คลินิกพืชสวน (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร) คลินิกจักรกล (ศูนย์ส่งเสริม เทคโนโลยีการเกษตรด้านวิศวกรรมเกษตร) คลินิกเกษตรจังหวัด (สำนักงานเกษตรจังหวัด) คลินิกเกษตร และสหกรณ์ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด) คลินิกเศรษฐกิจการเกษตร (สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และบริษัทเอกชน เช่น บริษัทสยามคูโบต้าคอร์ปอเรชั่น จำกัด โดยแต่ละหน่วยงานให้บริการ ดังนี้

1) คลินิกวิชาการเกษตร โดยหน่วยงานในพื้นที่ เช่น สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร สถาบัน วิจัยพืชไร่ และพืชทดแทนพลังงาน นำเสนอผลการวิจัยต่าง ๆ พันธุ์พืชไร่ พืชสวน ที่ทำการวิจัย หรือปรับปรุงพันธุ์ขึ้นมาใหม่ แจกเอกสารแผ่นพับ แจกเมล็ดพันธุ์ถั่วต่าง ๆ เป็นต้น

2) คลินิกหม่อนไหม โดยศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ กรมหม่อนไหม บริการ ให้คำปรึกษา จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการเลี้ยงไหม นำเสนอแบบจำลองการเลี้ยงไหม 5 วัย สาธิต การสาวไหม การทอผ้า การทำชาใบหม่อน แจกเอกสารแผ่นพับ แสดงผลิตภัณฑ์จากหม่อนไหม แจกวัสดุ รังไข่ไหม พันธุ์ต้นหม่อนที่ดีมีคุณภาพ เป็นต้น

3) คลินิกยางพารา โดยการยางแห่งประเทศไทย บริการให้คำปรึกษาจัดแสดงนิทรรศการ เกี่ยวกับภารกิจ พันธกิจ ของการยางแห่งประเทศไทย การปลูกสร้างสวนยางพารา การดูแลรักษาโรค และการใส่ปุ๋ย การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน วิธีการกรีดยาง การทำยางแผ่นดิบ และการแปรรูปเป็นยางแท่ง STR 20 การปลูกยางเพื่อสร้างป่าลดภาวะโลกร้อน จัดแสดงตัวอย่างยางแผ่นรมควันอัดก้อน (RSS3) ยางแท่ง STR 20 ยางแผ่นดิบคุณภาพ อุปกรณ์การกรีดยาง แจกเอกสารวิชาการยางพารา เป็นต้น

4) คลินิกบริหารศัตรูพืช โดยศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช กรมส่งเสริม การเกษตร จัดแสดงนิทรรศการให้ความรู้เรื่อง ระบบนิเวศน์ที่มีความหลากหลายในนาข้าว การควบคุม ศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน โดยได้นำตัวอย่างแมลงศัตรูธรรมชาติ เช่น ตัวห้ำ และตัวเบียน มาจัดแสดง ให้เกษตรกรได้รู้จัก และนิทรรศการ เรื่องการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานแบบครอบคลุมพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีการจัดการเบื้องต้นเกี่ยวกับการเพาะปลูก และช่วยลดการระบาดของศัตรูพืชได้ แจกหัวเชื้อ/เชื้อรา 3 ชนิด ได้แก่ ไตรโคเดอร์มา บิวเวอเรีย และเมตาไรเซียม เพื่อควบคุมโรคพืชและ ศัตรูพืช รวมทั้งแจกเอกสารแผ่นพับกระโดดสีน้ำตาล สารสกัดสะเดา การผลิตขยายเชื้อจุลินทรีย์ เชื้อราไตรโค เดอร์มา บิวเวอเรีย เป็นต้น

5) คลินิกพันธุ์พืชเพาะเลี้ยง โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร จัดนิทรรศการ ให้ความรู้เรื่องผึ้ง และจิ้งหรีด ทั้งวิธีการเลี้ยง และประโยชน์ จัดแสดงผลภัณฑ์จากผึ้ง เช่น แชมพู โลชั่น น้ำผึ้ง สนับสนุนพันธุ์จิ้งหรีด และเอกสารวิธีการเลี้ยงผึ้งและจิ้งหรีด บริการให้คำแนะนำความรู้การขยายพันธุ์พืชด้วยเนื้อเยื่อ พร้อมแจกกล้าพริก มะเขือ กะเพรา โหระพา เป็นต้น

6) คลินิกพืชสวน โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร จัดนิทรรศการ ให้ความรู้เรื่องการปลูกผัก ผักไฮโดรโปนิคส์ บริการให้คำแนะนำเรื่องการขยายพันธุ์พืชสวน พร้อมนำพันธุ์พืชไปให้บริการ แจกเอกสารอธิบายความรู้เรื่องการปลูกมะนาว และมะละกอแต่ละพันธุ์ ทั้งพื้นที่ปลูก ระยะเวลา และรายได้ต่อไร่ จัดแสดงนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้เศรษฐกิจ การปลูกพริก การปลูกมะละกอ การขยายพันธุ์กล้วย การปลูกผักหวาน เป็นต้น

7) คลินิกจักรกล โดยศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านวิศวกรรมเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร จัดแสดงนิทรรศการ ให้ความรู้เรื่องระบบการให้น้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อเป็นต้นแบบในการให้น้ำ ลดต้นทุนและประหยัดเวลา นำเครื่องยนต์สาธิตเคลื่อนไหว ระบบการให้น้ำแบบอัตโนมัติ จัดแสดงและให้คำปรึกษาการใช้และบำรุงรักษาเครื่องยนต์ทางการเกษตร พร้อมทั้งแจกเอกสารระบบการให้น้ำพลังงานแสงอาทิตย์ การใช้และบำรุงรักษาเครื่องยนต์ทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรดูแลรักษาเครื่องยนต์ของตนเองได้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี เพื่อลดค่าใช้จ่าย เป็นต้น

8) คลินิกเกษตรจังหวัด โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด กรมส่งเสริมการเกษตร จัดนิทรรศการ ให้ความรู้ เรื่องเกษตรอินทรีย์ โดยใช้หลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วย (1) ทุกข์ คือ ความยากจน ความเจ็บป่วย รายได้น้อย ต้นทุนสูง สุขภาพเสื่อมโทรม (2) สมุทัย คือ ดินเสื่อม ผลผลิตต่ำ ปัจจัยการผลิตราคาแพง ภัยธรรมชาติ ศัตรูพืช (3) นิโรธ คือ เกษตรอินทรีย์ GAP อนุรักษ์ธรรมชาติ ใช้เมล็ดพันธุ์ดี ไม่พึ่งปัจจัยภายนอก พื้นฟูดิน และ (4) มรรค คือ ผลผลิตดีชีวิตปลอดภัย อยู่ดี มีสุข สุขภาพแข็งแรง เป็นต้น

9) คลินิกเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จัดแสดงนิทรรศการ ให้ความรู้เรื่องการช่วยเหลือผลิตผลทางการเกษตร โครงการพระราชดำริฝนหลวง และศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

10) คลินิกเศรษฐกิจการเกษตร โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จัดแสดงนิทรรศการ โดยใช้แผ่นโปสเตอร์ภาพนิ่ง ให้ความรู้เกี่ยวกับข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC การคำนวณต้นทุนการผลิต กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ (กองทุน FTA) จัดบอร์ด Kiosk แจกคู่มือการใช้ เพื่อให้เกษตรกรเข้าใช้บริการค้นหาข้อมูลทางการเกษตร จัดเครื่องคอมพิวเตอร์นำเสนอข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร แจกแผ่นพับแนะนำสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระดานคำนวณต้นทุนการผลิต วารสารเศรษฐกิจการเกษตร รวมทั้งแจกเอกสารคู่มือการเสนอขอรับเงินสนับสนุนกองทุน FTA วารสารเศรษฐกิจการเกษตร จดหมายข่าว OAE newsletter เป็นต้น

11) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ จัดนิทรรศการให้ความรู้ สาธิตวิธีการทำขนม อาหารแปรรูป เพื่อบริโภคและเป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน เป็นต้น

12) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กระทรวงสาธารณสุข ให้บริการให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพ ตรวจสอบสุขภาพ รวมทั้งจำหน่ายผลิตภัณฑ์งานของผู้สูงอายุ เป็นต้น

13) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับสลากรอสมทรัพย์ทวีสิน การขึ้นทะเบียนผู้มียาได้น้อย รับปรึกษาปัญหาหนี้นอกระบบ การขอสินเชื่อเพื่อการเกษตร แจกกล้าพันธุ์ไม้ น้ำดื่ม เป็นต้น

14) บริษัทเอกชน ได้แก่ บริษัทสยามคูโบต้าคอร์ปอเรชั่น จำกัด จัดแสดงเครื่องจักรกลทางการเกษตร แจกต้นยูคาลิปตัส หมวก แก้วน้ำ รองเท้าบูท ให้คำแนะนำและคำปรึกษาทางด้านสินเชื่อให้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับเครื่องจักรกลทางการเกษตร เป็นต้น

4.1.3 กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ

ดำเนินการจัดนิทรรศการเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร โดยให้ความรู้เกี่ยวกับ พระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจต่าง ๆ

4.1.4 กิจกรรมส่งเสริมฝึกออาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน

ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ เพื่อพัฒนา และส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่าย เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จัดให้มีการสาธิตประกอบอาชีพ การเพาะถั่วงอก เพาะเห็ดฟาง การปลูกผักในตะกร้า การปลูกผักไร้ดิน การทำเชื้อราไตรโคเดอร์มา การทำสารปรับปรุงบำรุงดิน การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และการขยายพันธุ์พืช การทำน้ำยาอเนกประสงค์ สบู่เหลว น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า การแปรรูปผลผลิตในท้องถิ่น การทำบัญชีในครัวเรือน เป็นต้น ทั้งนี้แล้วแต่ความต้องการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่

4.1.5 การจำหน่ายสินค้าคุณภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

เป็นการกระตุ้นธุรกิจของผู้ประกอบการในท้องถิ่น เช่น สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าของกลุ่มเกษตรกร เพื่อเป็นช่องทางในการสนับสนุนให้เกิดการขยายตลาดเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน และทำให้สินค้าชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น

4.1.6 การแข่งขันประกอบอาหาร และประกวดผลผลิตทางการเกษตร

จัดให้มีการแข่งขันประกอบอาหารพื้นบ้าน โดยใช้ลีลา เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ และการประกวดผลผลิตทางการเกษตร จัดประกวดผลผลิตเด่นในแต่ละท้องถิ่น เช่น มะม่วง มะละกอ ถั่วฝักยาว เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก นอกจากนี้ส่งผลให้เกษตรกรมีความตั้งใจในการรักษาคุณภาพ และปรับปรุงคุณภาพผลผลิตให้ดีขึ้น

4.2 ผลการติดตามประเมินผล

ผลการติดตามประเมินผล จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างที่เข้ามาใช้บริการคลินิก เกษตรเคลื่อนที่ จำนวน 2,520 ราย จำแนกเป็น ภาคเหนือ 540 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.43 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 840 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 ภาคกลาง 660 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.19 และภาคใต้ 480 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.05 ในประเด็นเกี่ยวกับการเข้ารับบริการคลินิก วัตถุประสงค์ของการเข้ามาใช้บริการ คลินิก ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการคลินิก เกษตรเคลื่อนที่ การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตไปใช้ ประโยชน์ จำนวนคลินิกที่เข้ารับบริการ และความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการจัดงานคลินิก เกษตรเคลื่อนที่ รายละเอียด ดังนี้

4.2.1 การเข้ารับบริการในการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

1) การเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562 เกษตรกรสนใจเข้ารับบริการคลินิกพืช มากที่สุด ร้อยละ 14.70 รองลงมา คลินิกดิน ร้อยละ 14.53 คลินิกประมง ร้อยละ 10.22 คลินิกปศุสัตว์ ร้อยละ 9.95 คลินิกข้าว ร้อยละ 8.82 คลินิกบัญชี ร้อยละ 8.49 คลินิกสหกรณ์ ร้อยละ 8.33 คลินิก กฎหมาย ร้อยละ 6.92 คลินิกชลประทาน ร้อยละ 6.65 และคลินิกอื่น ๆ เช่น สาธารณสุข บริหารศัตรูพืช สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ร้อยละ 11.39 โดยจำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.2)

1.1) ภาคเหนือ เกษตรกรสนใจเข้ารับบริการคลินิกพืชมากที่สุด ร้อยละ 14.37 รองลงมา คลินิกดิน ร้อยละ 14.20 และคลินิกข้าว ร้อยละ 9.71

1.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรสนใจเข้ารับบริการคลินิกพืชมากที่สุด ร้อยละ 12.15 รองลงมา คลินิกดิน ร้อยละ 11.95 และคลินิกประมง ร้อยละ 10.29

1.3) ภาคกลาง เกษตรกรสนใจเข้ารับบริการคลินิกพืชมากที่สุด ร้อยละ 15.88 รองลงมา คลินิกดิน ร้อยละ 15.81 และคลินิกประมง ร้อยละ 11.65

1.4) ภาคใต้ เกษตรกรสนใจเข้ารับบริการคลินิกพืชมากที่สุด ร้อยละ 16.41 รองลงมา คลินิกดิน ร้อยละ 16.15 และคลินิกประมง ร้อยละ 12.06

ตารางที่ 4.2 การเข้ารับบริการในการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. คลินิกพืช	14.37	12.15	15.88	16.41	14.70
2. คลินิกดิน	14.20	11.95	15.81	16.15	14.53
3. คลินิกปศุสัตว์	8.61	9.14	9.99	12.06	9.95
4. คลินิกประมง	8.92	10.29	11.65	10.01	10.22
5. คลินิกข้าว	9.71	9.79	10.84	4.94	8.82
6. คลินิกชลประทาน	7.34	9.77	1.42	8.05	6.65
7. คลินิกบัญชี	7.90	9.66	8.07	8.36	8.49
8. คลินิกสหกรณ์	8.57	10.16	7.26	7.34	8.33
9. คลินิกกฎหมาย	7.77	8.17	6.17	5.56	6.92
10. คลินิกอื่น ๆ เช่น สถาบันวิจัยพืชไร่ สาธารณสุข บริหารศัตรูพืช ยางพารา	12.61	8.92	12.91	11.12	11.39

ที่มา : จากการสำรวจ

2) จำนวนคลินิกที่เกษตรกรเข้ารับบริการ ปี 2562 ในการเข้ารับบริการแต่ละคลินิก เกษตรกรสามารถเข้ารับบริการได้มากกว่า 1 คลินิก พบว่า เกษตรกรมาเข้ารับบริการ 4 - 6 คลินิก มากที่สุด ร้อยละ 34.59 รองลงมา เข้ารับบริการ 7 - 9 คลินิก ร้อยละ 25.39 เข้ารับบริการ 1 - 3 คลินิก ร้อยละ 21.13 เข้ารับบริการ 10 - 12 คลินิก ร้อยละ 15.24 และเข้ารับบริการมากกว่า 13 คลินิก ร้อยละ 3.65 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.3)

2.1) ภาคเหนือ เกษตรส่วนใหญ่เข้ารับบริการ 4 - 6 คลินิก มากที่สุด ร้อยละ 35.17 รองลงมา เข้ารับบริการ 7 - 9 คลินิก ร้อยละ 26.51 และเข้ารับบริการ 1 - 3 คลินิก ร้อยละ 18.90

2.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรส่วนใหญ่เข้ารับบริการ 1 - 3 คลินิก มากที่สุด ร้อยละ 25.83 รองลงมา เข้ารับบริการ 4 - 6 คลินิก ร้อยละ 22.92 และเข้ารับบริการ 10 - 12 คลินิก ร้อยละ 21.67

2.3) ภาคกลาง เกษตรส่วนใหญ่เข้ารับบริการ 4 - 6 คลินิก มากที่สุด ร้อยละ 34.38 รองลงมา เข้ารับบริการ 7 - 9 คลินิก ร้อยละ 24.32 และเข้ารับบริการ 1 - 3 คลินิก ร้อยละ 21.46

2.4) ภาคใต้ เกษตรส่วนใหญ่เข้ารับบริการ 4 - 6 คลินิก มากที่สุด ร้อยละ 45.89 รองลงมา เข้ารับบริการ 7 - 9 คลินิก ร้อยละ 29.47 และเข้ารับบริการ 1 - 3 คลินิก ร้อยละ 18.36

ตารางที่ 4.3 จำนวนคลินิกที่เกษตรกรเข้ารับบริการในการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. รับบริการ 1 - 3 คลินิก	18.90	25.83	21.46	18.36	21.13
2. รับบริการ 4 - 6 คลินิก	35.17	22.92	34.38	45.89	34.59
3. รับบริการ 7 - 9 คลินิก	26.51	21.25	24.32	29.47	25.39
4. รับบริการ 10 - 12 คลินิก	13.39	21.67	19.84	6.04	15.24
5. รับบริการ 13 คลินิก ขึ้นไป	6.03	8.33	0.00	0.24	3.65
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.2 วัตถุประสงค์และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิก

ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มารับบริการคลินิกหลักและคลินิกเสริม เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.4)

1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อมาชมงานมากที่สุด ร้อยละ 59.87 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 23.93 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 13.09 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร ร้อยละ 3.11 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

1.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 50.88 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 25.40 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 20.00 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร ร้อยละ 4.08

1.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 70.15 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 21.01 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 7.40 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร ร้อยละ 1.44

1.3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 62.78 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 21.54 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 12.92 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร ร้อยละ 2.76

1.4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 55.67 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 28.12 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 12.05 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร ร้อยละ 4.16

2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้มากที่สุด ร้อยละ 63.77 รองลงมา ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 23.46 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 8.85 และได้ชมวิธีการสาธิต ร้อยละ 3.92 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

2.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 60.48 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 30.87 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 6.17 และได้ชมวิธีการสาธิต มีเพียงร้อยละ 2.48

2.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 66.10 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 17.32 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 8.72 และได้ชมวิธีการสาธิต ร้อยละ 7.86

2.3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 64.03 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 25.70 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 9.08 และได้ชมวิธีการสาธิต มีเพียงร้อยละ 1.19

2.4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 64.47 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 19.95 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 11.43 และได้ชมวิธีการสาธิต ร้อยละ 4.15

3) ผลจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ ร้อยละ 44.92 ซึ่งทำให้ปัญหาในการทำการเกษตรลดลง มากที่สุด ร้อยละ 21.36 ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 13.50 ลดการใช้สารเคมี ร้อยละ 11.55 ต้นทุนในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 9.38 คุณภาพผลผลิตดีขึ้น ร้อยละ 6.18 ผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.83 และอื่น ๆ เช่น ยังไม่มีผลผลิต ร้อยละ 36.20 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 55.08 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 90.28 ที่เหลือ ร้อยละ 9.72 ไม่มีเวลา มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว วิธีการยุ่งยาก จำคำแนะนำไม่ได้ และอื่น ๆ จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

3.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 53.53 ทำให้มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 14.24 ปัญหาในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 15.66 ลดการใช้สารเคมี ร้อยละ 12.62 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 46.47 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 90.95 ไม่มีเวลา ร้อยละ 3.94

3.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 33.06 ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในการทำการเกษตรลดลง มากที่สุด ร้อยละ 26.58 ผลผลิตบริโภค/จำหน่าย ร้อยละ 14.93 ลดการใช้สารเคมี ร้อยละ 13.18 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 66.94 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 94.71 ไม่มีเวลา ร้อยละ 1.12

3.3) ภาคกลาง เกษตรกรมีการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 46.92 ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในการทำการเกษตรลดลง มากที่สุด ร้อยละ 19.32 มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 17.26 ต้นทุนในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 11.11 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 53.71 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 91.98 ไม่มีเวลา ร้อยละ 1.88 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 0.78

3.4) ภาคใต้ เกษตรกรที่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 46.82 ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในการทำการเกษตรลดลง มากที่สุด ร้อยละ 23.87 ต้นทุนในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 12.80 ลดการใช้สารเคมี ร้อยละ 8.48 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 53.18 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 83.47 ไม่มีเวลา ร้อยละ 6.81 และวิธีการยุ่งยาก ร้อยละ 1.75

ตารางที่ 4.4 วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิกของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	50.88	70.15	62.78	55.67	59.87
1.2 ขอเอกสารความรู้	25.04	21.01	21.54	28.12	23.93
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	20.00	7.40	12.92	12.05	13.09
1.4 ปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร	4.08	1.44	2.76	4.16	3.11
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	60.48	66.10	64.03	64.47	63.77
2.2 ได้รับคำแนะนำ	6.17	8.72	9.08	11.43	8.85
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิต	2.48	7.86	1.19	4.15	3.92
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	30.87	17.32	25.70	19.95	23.46
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	53.53	33.06	46.29	46.82	44.92
ผลจากการนำไปใช้					
1) ปัญหาในการทำเกษตรลดลง	15.66	26.58	19.32	23.87	21.36
2) ผลผลิตเพิ่มขึ้น	0.19	0.44	5.38	1.31	1.83
3) ต้นทุนในการทำเกษตรลดลง	8.26	5.34	11.11	12.80	9.38
4) คุณภาพผลผลิตดีขึ้น	6.17	4.15	10.90	3.48	6.18
5) มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย	14.24	14.93	17.26	7.59	13.50
6) ลดการใช้สารเคมี	12.62	13.18	11.93	8.48	11.55
7) อื่น ๆ เช่น ยังไม่มีผลผลิต	42.86	35.38	24.10	42.47	36.20
3.2 ไม่นำไปใช้	46.47	66.94	53.71	53.18	55.08
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) วิธีการยุ่งยาก	0.59	0.03	0.59	1.75	0.74
2) จำคำแนะนำไม่ได้	0.08	0.24	0.18	1.25	0.44
3) ไม่มีเวลา	3.94	1.12	1.88	6.81	3.44
4) มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว	0.50	0.24	0.78	1.41	0.73
5) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	90.95	94.71	91.98	83.47	90.28
6) อื่น ๆ เช่น ไม่มีพื้นที่	3.94	3.66	4.59	5.31	4.37

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.3 การเข้ารับบริการในการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของเกษตรกร ปี 2562 ดังนี้

1) **คลินิกพืช** ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มาใช้บริการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.5)

1.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อมาชมงานมากที่สุด ร้อยละ 48.22 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 25.64 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 23.35 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตรในการทำเกษตร ร้อยละ 2.79 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 43.72 รองลงมา ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 28.42 ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 25.52 และปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเรื่องพืช ร้อยละ 2.34

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 48.76 รองลงมา ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 25.42 ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 24.17 และปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเรื่องพืช ร้อยละ 1.65

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 49.14 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 23.67 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 21.55 และปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเรื่องพืช ร้อยละ 5.64

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 51.17 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 29.18 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 17.99 และปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเรื่องพืช ร้อยละ 1.66

1.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้มากที่สุด ร้อยละ 51.46 รองลงมา ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 35.18 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องพืช ร้อยละ 10.92 และได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การดูแลรักษาโรคพืช ร้อยละ 2.44 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 49.92 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 44.65 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 4.61 และได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การดูแลรักษาโรคพืช มีเพียงร้อยละ 0.82

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 49.00 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 30.60 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องพืช ร้อยละ 15.08 และได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การดูแลรักษาโรคพืช ร้อยละ 5.32

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 48.92 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 37.50 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องพืช ร้อยละ 12.50 และได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การดูแลรักษาโรคพืช มีเพียงร้อยละ 1.08

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 58.00 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 27.95 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องพืช ร้อยละ 11.47 และได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การดูแลรักษาโรคพืช ร้อยละ 2.58

1.3) ผลจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 67.12 ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 46.21 ต้นทุนในการปลูกพืชลดลง ร้อยละ 15.97 ปัญหาในเรื่องพืชลดลง ร้อยละ 15.13 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 32.88 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 86.63 ไม่มีเวลา มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว วิธีการยุ่งยาก จำคำแนะนำไม่ได้ ร้อยละ 13.37 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 78.90 ทำให้มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 49.10 ต้นทุนในการปลูกพืชลดลง ร้อยละ 20.72 ลดการใช้สารเคมี ร้อยละ 17.90 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 21.10 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 78.87 ไม่มีเวลา ร้อยละ 8.45 และอื่น ๆ เช่น รอช่วงฝน รอฤดูเพาะปลูก ร้อยละ 12.68

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 59.46 ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 63.69 ปัญหาในเรื่องการดูแลรักษาพืชลดลง ร้อยละ 18.45 ลดการใช้สารเคมี ร้อยละ 7.15 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 40.54 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 89.90 ไม่มีเวลา ร้อยละ 9.09 และอื่น ๆ เช่น ไม่มีพื้นที่ ร้อยละ 1.01

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 73.91 ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 38.32 คุณภาพผลผลิตพืชดีขึ้น ร้อยละ 13.58 ปัญหาเรื่องพืชลดลง ร้อยละ 12.53 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 26.09 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 93.70 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 2.52 ไม่มีเวลา ร้อยละ 1.26

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 56.22 ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 33.73 ปัญหาเรื่องพืชลดลง ร้อยละ 27.76 ต้นทุนการปลูกพืชลดลง ร้อยละ 24.78 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 43.78 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 84.06 ไม่มีเวลา ร้อยละ 9.82 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 4.29

ตารางที่ 4.5 การเข้ารับบริการคลินิกพืชของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ไร่/ละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	43.72	48.76	49.14	51.17	48.22
1.2 ขอเอกสารความรู้	25.52	24.17	23.67	29.18	25.64
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	28.42	25.42	21.55	17.99	23.35
1.4 ปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร	2.34	1.65	5.64	1.66	2.79
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	49.92	49.00	48.92	58.00	51.46
2.2 ได้รับคำแนะนำ	4.61	15.08	12.50	11.47	10.92
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิต	0.82	5.32	1.08	2.58	2.44
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	44.65	30.60	37.50	27.95	35.18
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	78.90	59.46	73.91	56.22	67.12
ผลจากการนำไปใช้					
1) ปัญหาเรื่องพืชลดลง	1.79	18.45	12.53	27.76	15.13
2) ผลผลิตพืชเพิ่มขึ้น	0.26	1.19	7.79	1.19	2.61
3) ต้นทุนการปลูกพืชลดลง	20.72	7.14	11.26	24.78	15.97
4) คุณภาพผลผลิตดีขึ้น	7.93	2.38	13.58	3.88	6.94
5) มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย	49.10	63.69	38.32	33.73	46.21
6) ลดการใช้สารเคมี	17.90	7.15	11.36	8.06	11.12
7) อื่น ๆ เช่น ยังไม่มีผลผลิต	2.30	-	5.16	0.60	2.02
3.2 ไม่นำไปใช้	21.10	40.54	26.09	43.78	32.88
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) วิธีการยุ่งยาก	-	-	-	0.61	0.15
2) จำคำแนะนำไม่ได้	-	-	-	0.61	0.15
3) ไม่มีเวลา	8.45	9.09	1.26	9.82	7.16
4) มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว	-	-	2.52	4.29	1.70
5) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	78.87	89.90	93.70	84.06	86.63
6) อื่น ๆ เช่น ไม่มีพื้นที่	12.68	1.01	2.52	0.61	4.21

ที่มา : จากการสำรวจ

2) **คลินิกดิน** ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มาใช้บริการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และผลจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์จากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.6)

2.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อมาชมงานมากที่สุด ร้อยละ 51.31 รองลงมา ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 23.05 ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 22.32 และปรึกษาปัญหาเรื่องดินในการทำเกษตร ร้อยละ 3.32 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 40.79 รองลงมา ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 26.49 ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 23.31 และปรึกษาปัญหาเรื่องดินในการทำเกษตร ร้อยละ 9.41

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 58.55 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 22.00 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 18.49 และปรึกษาปัญหาเรื่องดินในการทำเกษตร ร้อยละ 0.96

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 52.53 รองลงมา ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 28.63 ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 18.31 และปรึกษาปัญหาเรื่องดินในการทำเกษตร ร้อยละ 0.53

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 53.39 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 25.64 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 18.70 และปรึกษาปัญหาเรื่องดินในการทำเกษตร ร้อยละ 2.27

2.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการมารับบริการ โดยได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องดิน ร้อยละ 50.20 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 35.57 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดิน ร้อยละ 10.95 และได้ชมวิธีการสาธิตการปรับปรุงดิน ร้อยละ 3.28 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 45.58 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 39.38 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดิน ร้อยละ 12.40 และได้ชมวิธีการสาธิต ร้อยละ 2.64

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 53.52 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 31.70 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดิน ร้อยละ 9.89 และได้ชมวิธีการสาธิตการปรับปรุงดิน ร้อยละ 4.89

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 47.43 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 42.57 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดิน ร้อยละ 12.50 และได้ชมวิธีการสาธิตการปรับปรุงดิน มีเพียงร้อยละ 1.08

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 58.00 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 27.95 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดิน ร้อยละ 9.29 และได้ชมวิธีการสาธิตการปรับปรุงดิน ร้อยละ 0.71

2.3) ผลจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 64.18 ทำให้สามารถลดการใช้สารเคมีได้ มากที่สุด ร้อยละ 39.05 ปัญหาเรื่องดินในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 22.02 คุณภาพผลผลิตดีขึ้น ร้อยละ 15.04 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 35.82 ให้เหตุผลว่าต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียว มากที่สุด ร้อยละ 82.99 ไม่มีเวลา ร้อยละ 10.81 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 1.93 จำแนกเป็น รายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 73.10 ทำให้สามารถลดการใช้สารเคมีได้มากที่สุด ร้อยละ 45.64 ปัญหาเรื่องดินในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 29.43 คุณภาพผลผลิตดีขึ้น ร้อยละ 10.97 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 26.90 ให้เหตุผลว่าต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 74.12 ไม่มีเวลา ร้อยละ 16.47 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว และจำคำแนะนำไม่ได้ ร้อยละ 1.18 เท่ากัน

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 59.27 ทำให้สามารถลดการใช้สารเคมีได้มากที่สุด ร้อยละ 58.40 ปัญหาเรื่องดินในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 20.05 คุณภาพผลผลิตดีขึ้น ร้อยละ 14.29 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 40.73 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 95.09 ไม่มีเวลา ร้อยละ 3.13 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 1.33

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 75.87 ทำให้สามารถลดการใช้สารเคมีได้มากที่สุด ร้อยละ 25.98 คุณภาพผลผลิตดีขึ้น ร้อยละ 22.23 ต้นทุนในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 16.25 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 24.13 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 83.83 ไม่มีเวลา ร้อยละ 9.58 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 3.59

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 48.48 ทำให้สามารถลดการใช้สารเคมีได้มากที่สุด ร้อยละ 26.20 ปัญหาเรื่องดินในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 25.92 ต้นทุนในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 23.94 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 51.52 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 78.92 ไม่มีเวลา ร้อยละ 14.05 ไม่มีเงินทุน ร้อยละ 1.93

ตารางที่ 4.6 การเข้ารับบริการคลินิกดินของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ไร่/ละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	40.79	58.55	52.53	53.39	51.31
1.2 ขอเอกสารความรู้	23.31	22.00	18.31	25.64	22.32
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	26.49	18.49	28.63	18.70	23.05
1.4 ปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร	9.41	0.96	0.53	2.27	3.32
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	45.58	53.52	47.43	54.30	50.20
2.2 ได้รับคำแนะนำ	12.40	9.89	9.29	12.21	10.95
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิต	2.64	4.89	0.71	4.85	3.28
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	39.38	31.70	42.57	28.64	35.57
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	73.10	59.27	75.87	48.48	64.18
ผลจากการนำไปใช้					
1) ปัญหาเรื่องดินในการทำเกษตร	29.43	20.05	12.68	25.92	22.02
ลดลง					
2) ผลผลิตเพิ่มขึ้น	0.25	1.00	7.59	5.35	3.55
3) ต้นทุนในการทำเกษตรลดลง	8.48	2.51	16.25	23.94	12.80
4) ต้นทุนเพิ่มขึ้น	-	0.25	0.27	0.28	0.20
5) คุณภาพผลผลิตดีขึ้น	10.97	14.29	22.23	12.68	15.04
6) มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย	1.25	3.26	9.38	4.51	4.60
7) ลดการใช้สารเคมี	45.64	58.40	25.98	26.20	39.05
8) อื่น ๆ เช่น คุณภาพดินดีขึ้น	3.98	0.24	5.62	1.12	2.74
3.2 ไม่นำไปใช้	26.90	40.73	24.13	51.52	35.82
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) วิธีการยุ่งยาก	-	-	-	1.62	0.41
2) ไม่มีเงินทุน	-	-	-	2.16	0.54
3) จำคำแนะนำไม่ได้	1.18	0.45	-	0.54	0.54
4) ไม่มีเวลา	16.47	3.13	9.58	14.05	10.81
5) มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว	1.18	1.33	3.59	1.63	1.93
6) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	74.12	95.09	83.83	78.92	82.99
7) อื่น ๆ เช่น ไม่ทำเกษตร	7.05	-	3.00	1.08	2.78

ที่มา : จากการสำรวจ

3) คลินิกปศุสัตว์ ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มารับบริการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.7)

3.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อมาชมงานมากที่สุด ร้อยละ 62.37 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 20.47 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 11.47 และปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 5.69 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 50.00 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 22.54 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 19.69 และปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 7.77

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 81.15 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 14.62 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 2.50 และปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 1.73

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 59.52 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 21.58 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 13.99 และปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 4.91

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 58.81 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 23.12 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 9.69 และปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 8.38

3.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้มากที่สุด ร้อยละ 64.51 รองลงมา ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 18.36 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 8.81 ได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การฉีดวัคซีน ร้อยละ 6.46 และอื่น ๆ เช่น ทำหมันสัตว์ ฉีดวัคซีนสัตว์ ร้อยละ 1.86 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 60.00 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 27.74 ได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 10.65 ได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การฉีดวัคซีน ร้อยละ 1.29 และอื่น ๆ เช่น ทำหมันสัตว์ ฉีดวัคซีนสัตว์ ร้อยละ 0.32

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 72.80 ได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การฉีดวัคซีน ร้อยละ 10.15 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 9.39 ได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 4.41 และอื่น ๆ เช่น ทำหมันสัตว์ ฉีดวัคซีนสัตว์ ร้อยละ 3.25

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 66.20 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 22.18 ได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 10.92 ได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การฉีดวัคซีน ร้อยละ 0.52 และอื่น ๆ เช่น ทำหมันสัตว์ ฉีดวัคซีนสัตว์ ร้อยละ 0.18

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 59.03 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 14.12 ได้ชมวิธีการสาธิต เช่น การฉีดวัคซีน ร้อยละ 13.89 ได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 9.26 และอื่น ๆ เช่น ทำหมันสัตว์ ฉีดวัคซีนสัตว์ ร้อยละ 3.70

3.3) ผลจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 37.08 ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 37.82 รองลงมา มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 28.13 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ลดลง ร้อยละ 20.97 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 62.92 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียว มากที่สุด ร้อยละ 88.64 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์/ไม่ชอบ ร้อยละ 9.07 ไม่มีเวลา ร้อยละ 1.41 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 44.39 ทำให้มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 48.37 มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 37.25 ต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.50 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 55.61 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียว มากที่สุด ร้อยละ 88.50 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 5.31 ไม่มีเวลา ร้อยละ 2.65

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 25.65 ทำให้มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 39.10 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ลดลง ร้อยละ 26.32 ผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 26.32 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 74.35 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 88.11 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 10.06

(3) ภาคกลาง เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 39.91 ทำให้มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 30.45 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ลดลง ร้อยละ 30.10 ผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 24.57 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 60.09 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียว มากที่สุด ร้อยละ 89.86 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 8.33 ไม่มีเงินทุน ร้อยละ 1.09

(4) ภาคใต้ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 38.38 ทำให้มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 33.34 ผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 25.15 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ลดลง ร้อยละ 22.23 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 61.62 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียว มากที่สุด ร้อยละ 88.10 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 4.17 ไม่มีเวลา ร้อยละ 1.41

ตารางที่ 4.7 การเข้ารับบริการคลินิกปศุสัตว์ของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	50.00	81.15	59.52	58.81	62.37
1.2 ขอเอกสารความรู้	22.54	14.62	21.58	23.12	20.47
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	19.69	2.50	13.99	9.69	11.47
1.4 ปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร	7.77	1.73	4.91	8.38	5.69
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	60.00	72.80	66.20	59.03	64.51
2.2 ได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์	10.65	4.41	10.92	9.26	8.81
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิต เช่น ฉีดวัคซีน	1.29	10.15	0.52	13.89	6.46
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	27.74	9.39	22.18	14.12	18.36
2.5 อื่น ๆ เช่น ทำหมัน/ฉีดวัคซีนสัตว์	0.32	3.25	0.18	3.70	1.86
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	44.39	25.65	39.91	38.38	37.08
ผลจากการนำไปใช้					
1) ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ลดลง	5.23	26.32	30.10	22.23	20.97
2) ผลผลิตเพิ่มขึ้น	37.25	25.56	24.57	25.15	28.13
3) ต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์ลดลง	0.65	0.75	5.53	1.16	2.02
4) ต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น	8.50	8.27	9.00	17.54	10.83
5) คุณภาพสัตว์ดีขึ้น	-	-	0.35	0.58	0.23
6) มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย	48.37	39.10	30.45	33.34	37.82
3.2 ไม่นำไปใช้	55.61	74.35	60.09	61.62	62.92
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) วิธีการยุ่งยาก	-	-	-	0.60	0.15
2) ไม่มีเงินทุน	-	-	1.09	-	0.27
3) ไม่มีเวลา	2.65	-	-	2.98	1.41
4) มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว	0.88	-	0.36	0.60	0.46
5) ไม่ได้เลี้ยง/ไม่ชอบ	7.97	11.89	8.69	7.72	9.07
6) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	88.50	88.11	89.86	88.10	88.64

ที่มา : จากการสำรวจ

4) คลินิกประมง ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มารับบริการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.8)

4.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อมาชมงานมากที่สุด ร้อยละ 66.41 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 22.43 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 9.15 และปรึกษาปัญหาในเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 2.01 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 61.31 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 24.11 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 11.31 และปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 3.27

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 79.24 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 14.62 และขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 6.14

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 60.63 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 25.50 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 10.25 และปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 3.62

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 64.47 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 25.50 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 8.88 และปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 1.15

4.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ มากที่สุด ร้อยละ 72.46 รองลงมา ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 16.68 ได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 7.00 และได้ชมวิธีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 3.86 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 75.74 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 16.18 ได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 6.62 และได้ชมวิธีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเพียงร้อยละ 1.46

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 72.84 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 16.29 ได้ชมวิธีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 7.64 และได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 3.23

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 69.05 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 18.54 ได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 8.03 และได้ชมวิธีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 4.38

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 72.22 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 15.69 ได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 10.13 และได้ชมวิธีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 1.96

4.3) ผลจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 29.42 ทำให้สามารถเลี้ยงสัตว์น้ำได้อย่างถูกวิธี มากที่สุด ร้อยละ 27.35 รองลงมา มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 20.61 ปัญหาการเลี้ยงสัตว์น้ำ ลดลง ร้อยละ 17.50 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 70.58 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงาน เพียงอย่างเดียว มากที่สุด ร้อยละ 81.88 รองลงมา ไม่ได้เลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 13.35 ไม่มีเงินทุน ร้อยละ 1.57 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 22.22 ทำให้สามารถเลี้ยง สัตว์น้ำได้อย่างถูกวิธี มากที่สุด ร้อยละ 37.37 ต้นทุนการเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง ร้อยละ 23.23 มีผลผลิตบริโภค หรือจำหน่าย ร้อยละ 15.15 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 77.78 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงาน เพียงอย่างเดียว มากที่สุด ร้อยละ 82.63 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 12.57 ไม่มีเวลา ร้อยละ 1.80

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 20.75 ทำให้ เกษตรกรมีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่ายมากที่สุด ร้อยละ 32.84 ปัญหาการเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง ร้อยละ 23.88 สามารถเลี้ยงสัตว์น้ำได้อย่างถูกวิธี ร้อยละ 17.91 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 79.25 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 81.77 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 13.79 ไม่มีเวลา ร้อยละ 0.25

(3) ภาคกลาง เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 39.76 ทำให้เกษตรกรมีผลผลิต บริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 26.27 สามารถเลี้ยงสัตว์น้ำได้อย่างถูกวิธี ร้อยละ 22.15 ปัญหาการเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง ร้อยละ 19.62 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 60.24 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 84.02 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 10.06 ไม่มี เงินทุน ร้อยละ 5.03

(4) ภาคใต้ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 34.93 ทำให้เกษตรกรสามารถ เลี้ยงสัตว์น้ำได้อย่างถูกวิธี มากที่สุด ร้อยละ 31.97 ปัญหาการเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง ร้อยละ 24.50 น้ำในบ่อ เลี้ยงปลาเน่าเสียลดลง ร้อยละ 16.33 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 65.07 ให้เหตุผลว่า ต้องการ เข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 79.09 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 16.99 มีความรู้ในเรื่อง ดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 1.97

ตารางที่ 4.8 การเข้ารับบริการคลินิกประมงของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ไร่/ละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	61.31	79.24	60.63	64.47	66.41
1.2 ขอเอกสารความรู้	24.11	14.62	25.50	25.50	22.43
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	11.31	6.14	10.25	8.88	9.15
1.4 ปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร	3.27	-	3.62	1.15	2.01
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	75.74	72.84	69.05	72.22	72.46
2.2 ได้รับคำแนะนำ	6.62	3.23	8.03	10.13	7.00
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิต	1.46	7.64	4.38	1.96	3.86
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	16.18	16.29	18.54	15.69	16.68
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	22.22	20.75	39.76	34.93	29.42
ผลจากการนำไปใช้					
1) ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง	2.02	23.88	19.62	24.50	17.50
2) เตรียมบ่อปลาได้เอง	11.11	12.69	10.44	8.16	10.60
3) เลี้ยงสัตว์น้ำได้วิธี	37.37	17.91	22.15	31.97	27.35
4) น้ำในบ่อเน่าเสียลดลง	11.11	1.49	3.48	16.33	8.10
5) ต้นทุนเลี้ยงลดลง	23.23	11.19	17.72	10.20	15.59
6) ต้นทุนเลี้ยงเพิ่มขึ้น	-	-	0.32	0.68	0.25
7) มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย	15.16	32.84	26.27	8.16	20.61
3.2 ไม่นำไปใช้	77.78	79.25	60.24	65.07	70.58
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) วิธีการยุ่งยาก	0.70	-	-	-	0.15
2) ไม่มีเงินทุน	0.70	-	5.03	0.65	1.57
3) ไม่มีเวลา	1.80	0.25	0.59	0.65	0.82
4) มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว	-	-	-	1.97	0.49
5) ไม่ได้เลี้ยง	12.57	13.79	10.06	16.99	13.35
6) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	82.63	81.77	84.02	79.09	81.88
7) อื่น ๆ เช่น ไม่มีแหล่งน้ำ พื้นที่ไม่เหมาะสม	1.60	4.19	0.30	0.65	1.74

ที่มา : จากการสำรวจ

5) **คลินิกข้าว** ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มารับบริการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.9)

5.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 62.62 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 25.44 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 9.67 และปรึกษาปัญหาเรื่องข้าว ร้อยละ 2.25 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 49.33 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 25.00 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 20.98 และปรึกษาปัญหาเรื่องข้าว ร้อยละ 4.69

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 72.18 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 22.10 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 5.09 และปรึกษาปัญหาเรื่องข้าว ร้อยละ 0.63

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 62.28 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 26.88 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 8.38 และปรึกษาปัญหาเรื่องข้าว ร้อยละ 2.46

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 66.67 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 27.88 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 4.24 และปรึกษาปัญหาเรื่องข้าว ร้อยละ 1.21

5.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 69.14 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 16.74 ได้รับคำแนะนำเรื่องข้าว ร้อยละ 9.34 และได้ชมวิธีการสาธิตเรื่องข้าว ร้อยละ 4.78 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 55.87 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 30.55 ได้รับคำแนะนำเรื่องข้าว และได้ชมวิธีการสาธิตเรื่องข้าว ร้อยละ 6.79 เท่ากัน

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 73.74 ได้รับคำแนะนำเรื่องข้าว ร้อยละ 11.65 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 8.52 และได้ชมวิธีการสาธิตเรื่องข้าว ร้อยละ 6.09

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 66.20 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 19.72 ได้รับคำแนะนำเรื่องข้าว ร้อยละ 12.99 และได้ชมวิธีการสาธิตเรื่องข้าว มีเพียง ร้อยละ 1.09

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 80.74 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 8.15 ได้รับคำแนะนำเรื่องข้าว ร้อยละ 5.93 และได้ชมวิธีการสาธิตเรื่องข้าว ร้อยละ 5.18

5.3) ผลจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 32.68 ทำให้เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องข้าวลดลง มากที่สุด ร้อยละ 32.34 คุณภาพผลผลิตดีขึ้น ร้อยละ 19.81 มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 18.04 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 67.32 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 93.44 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 1.63 และไม่มีเวลา ร้อยละ 1.62 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 51.13 ทำให้เกษตรกรมีคุณภาพผลผลิตดีขึ้น มากที่สุด ร้อยละ 34.18 มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 32.28 มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องข้าวลดลง ร้อยละ 5.06 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 48.87 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 91.67 ไม่มีเวลา ร้อยละ 4.63 และมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 3.70

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 21.81 ทำให้เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องข้าวลดลง มากที่สุด ร้อยละ 46.67 มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 15.15 ต้นทุนลดลง ร้อยละ 12.75 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 78.19 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 95.25 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 1.40 และไม่มีเวลา ร้อยละ 0.84

(3) ภาคกลาง เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 45.83 ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 24.74 ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องข้าวลดลง ร้อยละ 22.06 ลดการใช้สารเคมี ร้อยละ 16.29 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 54.17 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 37.96 มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 0.41 และอื่น ๆ เช่น ไม่ได้ทำนา ร้อยละ 1.63

(4) ภาคใต้ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 11.93 ทำให้เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องข้าวลดลง มากที่สุด ร้อยละ 55.56 ต้นทุนการปลูกข้าวลดลง และคุณภาพของผลิตข้าวดีขึ้น ร้อยละ 16.66 เท่ากัน ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 88.07 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 88.89 จำคำแนะนำไม่ได้ ร้อยละ 5.05 และวิธีการยุ่งยาก ร้อยละ 3.03

ตารางที่ 4.9 การเข้ารับบริการคลินิกข้าวของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	49.33	72.18	62.28	66.67	62.62
1.2 ขอเอกสารความรู้	25.00	22.10	26.88	27.88	25.46
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	20.98	5.09	8.38	4.24	9.67
1.4 ปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร	4.69	0.63	2.46	1.21	2.25
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	55.87	73.74	66.20	80.74	69.14
2.2 ได้รับคำแนะนำ	6.79	11.65	12.99	5.93	9.34
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิต	6.79	6.09	1.09	5.18	4.78
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	30.55	8.52	19.72	8.15	16.74
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	51.13	21.81	45.83	11.93	32.68
ผลจากการนำไปใช้					
1) ปัญหาเรื่องข้าวลดลง	5.06	46.67	22.06	55.56	32.34
2) ผลผลิตเพิ่มขึ้น	-	1.21	8.87	5.56	3.91
3) ต้นทุนลดลง (ทำพันธุ์เอง)	27.85	12.75	12.16	16.66	17.35
4) ต้นทุนเพิ่มขึ้น	-	-	0.21	-	0.05
5) คุณภาพผลผลิตดีขึ้น	34.18	12.70	15.67	16.66	19.81
6) มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย	32.28	15.15	24.74	-	18.04
7) ลดการใช้สารเคมี	0.63	11.52	16.29	5.56	8.50
3.2 ไม่นำไปใช้	48.87	78.19	54.17	88.07	67.32
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) วิธีการยุ่งยาก	-	-	-	3.03	0.76
2) ไม่มีเงินทุน	-	-	-	1.01	0.25
3) จำคำแนะนำไม่ได้	-	-	-	5.05	1.26
4) ไม่มีเวลา	4.63	0.84	-	1.01	1.62
5) มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว	3.70	1.40	0.41	1.01	1.63
6) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	91.67	95.25	97.96	88.89	93.44
7) อื่น ๆ เช่น ไม่ได้ทำนา	-	2.51	1.63	-	1.04

ที่มา : จากการสำรวจ

6) คลินิกชลประทาน ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มาใช้บริการ เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.10)

6.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 71.71 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 23.78 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 3.86 และปรึกษาปัญหาเรื่องน้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 0.65 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 63.64 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 31.82 และขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 4.54

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 78.50 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 20.63 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 0.70 และปรึกษาปัญหาเรื่องน้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 0.17

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 78.15 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 20.37 ปรึกษาปัญหาเรื่องน้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 0.92 และขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 0.56

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 66.54 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 21.93 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 9.67 และปรึกษาปัญหาเรื่องน้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 1.86

6.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ มากที่สุด ร้อยละ 82.51 รองลงมา ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 7.18 ได้ชมวิธีการสาธิต ร้อยละ 5.21 และได้รับคำแนะนำการใช้น้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 5.10 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 81.46 ได้ชมวิธีการสาธิต การบริหารจัดการน้ำ ร้อยละ 10.73 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 5.37 และได้รับคำแนะนำการใช้น้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 2.44

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 77.12 ได้รับคำแนะนำการใช้น้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 11.35 ได้ชมวิธีการสาธิตการบริหารจัดการน้ำ ร้อยละ 9.23 และได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 2.30

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 94.20 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 4.43 และได้รับคำแนะนำการใช้น้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 1.37

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 77.29 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 16.60 ได้รับคำแนะนำการใช้น้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 5.24 และได้ชมวิธีการสาธิตการบริหารจัดการน้ำ ร้อยละ 0.87

6.3) ผลจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 22.53 ทำให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในการเกษตรเบื้องต้นได้ มากที่สุด ร้อยละ 25.99 มีปัญหาเรื่องน้ำในการเกษตรลดลง ร้อยละ 24.28 เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 20.98 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 77.47 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 97.25 ไม่มีแหล่งน้ำ ร้อยละ 1.32 จำคำแนะนำไม่ได้ ร้อยละ 0.38 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 40.48 ทำให้เกษตรกรเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ มากที่สุด ร้อยละ 52.53 มีปัญหาเรื่องน้ำลดลง ร้อยละ 21.21 สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในการเกษตรเบื้องต้นได้ ร้อยละ 13.13 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 59.52 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวทุกราย

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 11.36 ทำให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการน้ำได้ดีขึ้น มากที่สุด ร้อยละ 35.00 มีปัญหาเรื่องน้ำลดลง ร้อยละ 30.00 เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 17.50 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 88.64 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 99.00 แหล่งน้ำตื้นเขิน/กักเก็บน้ำไม่ได้ ร้อยละ 0.50 ไม่มีเงินทุน และไม่มีแหล่งน้ำ ร้อยละ 0.25 เท่ากัน

(3) ภาคกลาง เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 10.36 ทำให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในการเกษตรเบื้องต้นได้ มากที่สุด ร้อยละ 61.67 มีปัญหาเรื่องน้ำในการเกษตรลดลง ร้อยละ 20.60 เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ และสามารถบริหารจัดการน้ำได้ดีขึ้น ร้อยละ 8.82 เท่ากัน ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 89.64 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 97.62 ไม่มีแหล่งน้ำ ร้อยละ 1.19 แหล่งน้ำตื้นเขิน/กักเก็บน้ำไม่ได้ ร้อยละ 0.79

(4) ภาคใต้ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 27.93 ทำให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในการเกษตรเบื้องต้นได้ มากที่สุด ร้อยละ 26.58 มีปัญหาเรื่องน้ำในการเกษตรลดลง และสามารถบริหารจัดการน้ำได้ดีขึ้น ร้อยละ 25.32 เท่ากัน ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 72.07 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 92.37 ไม่มีแหล่งน้ำ ร้อยละ 3.82 แหล่งน้ำตื้นเขิน/กักเก็บน้ำไม่ได้ ร้อยละ 1.53

ตารางที่ 4.10 การเข้ารับบริการคลินิกชลประทานของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	63.64	78.50	78.15	66.54	71.71
1.2 ขอเอกสารความรู้	31.82	20.63	20.37	21.93	23.78
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	4.54	0.70	0.56	9.67	3.86
1.4 ปรึกษาปัญหาเรื่องน้ำในการทำเกษตร	-	0.17	0.92	1.86	0.65
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	81.46	77.12	94.20	77.29	82.51
2.2 ได้รับคำแนะนำเรื่องน้ำ	2.44	11.35	1.37	5.24	5.10
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิตการบริหารจัดการน้ำ	10.73	9.23	-	0.87	5.21
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	5.37	2.30	4.43	16.60	7.18
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	40.48	11.36	10.36	27.93	22.53
ผลจากการนำไปใช้					
1) ปัญหาเรื่องน้ำลดลง	21.21	30.00	20.60	25.32	24.28
2) เกิดการรวมกลุ่ม	3.03	15.00	-	6.33	6.09
3) สามารถแก้ปัญหาเรื่องน้ำเบื้องต้นได้	13.13	2.50	61.76	26.58	25.99
4) เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่	52.53	17.50	8.82	5.06	20.98
5) สามารถบริหารจัดการน้ำได้ดีขึ้น	10.10	35.00	8.82	25.32	19.81
6) อื่น ๆ เช่น ประหยัดน้ำ	-	-	-	11.39	2.85
3.2 ไม่นำไปใช้	59.52	88.64	89.64	72.07	77.47
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) ไม่มีเงินทุน	-	0.25	0.40	0.76	0.35
2) จำคำแนะนำไม่ได้	-	-	-	1.52	0.38
3) ไม่มีแหล่งน้ำ	-	0.25	1.19	3.82	1.32
4) แหล่งน้ำต้นเงิน/กักเก็บน้ำไม่ได้	-	0.50	0.79	1.53	0.70
5) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	100.00	99.00	97.62	92.37	97.25

ที่มา : จากการสำรวจ

7) **คลินิกบัญชี** ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มารับบริการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.11)

7.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมนงานมากที่สุด ร้อยละ 59.05 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 29.39 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 9.16 และปรึกษาปัญหาในการทำบัญชี ร้อยละ 2.40 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมนงานมากที่สุด ร้อยละ 47.76 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 23.75 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 20.58 และปรึกษาปัญหาในการทำบัญชี ร้อยละ 7.91

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมนงานมากที่สุด ร้อยละ 71.02 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 25.48 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 3.34 และปรึกษาปัญหาในการทำบัญชี ร้อยละ 0.16

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมนงานมากที่สุด ร้อยละ 63.56 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 28.99 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 7.04 และปรึกษาปัญหาในการทำบัญชี ร้อยละ 0.41

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมนงานมากที่สุด ร้อยละ 53.85 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 39.32 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 5.07 และปรึกษาปัญหาในการทำบัญชี ร้อยละ 1.13

7.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ มากที่สุด ร้อยละ 67.86 รองลงมา ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 18.15 ได้รับคำแนะนำการทำบัญชี ร้อยละ 10.40 และได้ชมวิธีการสาธิตการทำบัญชี ร้อยละ 3.59 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 55.63 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 30.86 และได้รับคำแนะนำการทำบัญชี ร้อยละ 11.90

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 72.84 ได้รับคำแนะนำการทำบัญชี ร้อยละ 11.76 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 9.34 และได้ชมวิธีการสาธิตการทำบัญชี ร้อยละ 6.06

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 69.35 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 18.05 ได้รับคำแนะนำการทำบัญชี ร้อยละ 9.78 และได้ชมวิธีการสาธิตการทำบัญชี ร้อยละ 2.82

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 73.64 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 14.34 ได้รับคำแนะนำการทำบัญชี ร้อยละ 8.14 และได้ชมวิธีการสาธิตการทำบัญชี ร้อยละ 3.88

7.3) ผลจากการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิก ไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 34.48 ทำให้เกษตรกรลงบัญชีครัวเรือนได้อย่างถูกต้อง ร้อยละ 35.16 ช่วยให้รู้รายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 30.16 สามารถควบคุมรายจ่ายในครัวเรือนได้ ร้อยละ 16.44 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 65.52 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 77.98 ไม่มีเวลา ร้อยละ 10.13 มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ ร้อยละ 4.82 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 41.11 ทำให้เกษตรกรรู้รายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 37.64 สามารถลงบัญชีครัวเรือนได้ถูกต้อง ร้อยละ 34.83 ควบคุมรายจ่ายในครัวเรือนได้ ร้อยละ 20.79 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 58.89 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 74.79 ไม่มีเวลา ร้อยละ 10.08 และจำคำแนะนำไม่ได้ ร้อยละ 7.56

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 11.36 ทำให้เกษตรกรสามารถลงบัญชีครัวเรือนได้ถูกต้อง ร้อยละ 56.81 รู้รายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 17.84 สามารถวางแผนการใช้จ่ายได้ ร้อยละ 9.39 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 88.64 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 92.23 ไม่มีเวลา ร้อยละ 4.06 และจำคำแนะนำไม่ได้ มีรายรับมากกว่ารายจ่าย วิธีการยุ่งยาก และอื่น ๆ เช่น ไม่ชอบ เขียนหนังสือไม่คล่อง ร้อยละ 3.71

(3) ภาคกลาง เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 34.13 ทำให้เกษตรกรรู้รายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 34.22 สามารถลงบัญชีครัวเรือนได้ถูกต้อง ร้อยละ 26.67 ควบคุมรายจ่ายในครัวเรือนได้ ร้อยละ 17.78 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 65.87 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 78.93 มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ ร้อยละ 8.67 และไม่มีเวลา ร้อยละ 8.26

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 51.31 ทำให้เกษตรกรรู้รายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 30.96 สามารถลงบัญชีครัวเรือนได้ถูกต้อง ร้อยละ 22.35 ควบคุมรายจ่ายในครัวเรือนได้ ร้อยละ 18.27 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 48.69 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าไปชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 65.96 มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ ร้อยละ 26.38 และไม่มีเวลา ร้อยละ 18.09

ตารางที่ 4.11 การเข้ารับบริการคลินิกบัญชีของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	47.76	71.02	63.56	53.85	59.05
1.2 ขอเอกสารความรู้	23.75	25.48	28.99	39.32	29.39
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	20.58	3.34	7.04	5.70	9.16
1.4 ปรึกษาปัญหาในการทำบัญชี	7.91	0.16	0.41	1.13	2.40
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	55.63	72.84	69.35	73.64	67.86
2.2 ได้รับคำแนะนำการทำบัญชี	11.90	11.76	9.78	8.14	10.40
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิตการทำบัญชี	1.61	6.06	2.82	3.88	3.59
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	30.86	9.34	18.05	14.34	18.15
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	41.11	11.36	34.13	51.31	34.48
ผลจากการนำไปใช้					
1) รู้รายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน	37.64	17.84	34.22	30.96	30.16
2) ควบคุมรายจ่ายในครัวเรือนได้	20.79	8.92	17.78	18.27	16.44
3) ลดการสร้างหนี้	1.12	6.10	4.00	12.69	5.98
4) รู้แนวทางการกำหนดราคา	1.12	0.94	1.33	1.52	1.23
4) สามารถวางแผนการใช้จ่ายได้	3.93	9.39	14.67	14.21	10.55
5) ลงบัญชีครัวเรือนได้ถูกต้อง	34.83	56.81	26.67	22.35	35.16
6) อื่น ๆ เช่น มีเงินออม	0.57	-	1.33	-	0.48
3.2 ไม่นำไปใช้	58.89	88.64	65.87	48.69	65.52
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) วิธีการยุ่งยาก	5.04	0.34	3.31	9.57	4.56
2) จำคำแนะนำไม่ได้	7.56	1.01	0.83	-	2.35
3) ไม่มีเวลา	10.08	4.06	8.26	18.09	10.13
4) มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ	2.53	1.69	8.67	6.38	4.82
5) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	74.79	92.23	78.93	65.96	77.98
6) อื่น ๆ เช่น ไม่ชอบ เขียนหนังสือ	-	0.67	-	-	0.16
ไม่คล่อง					

ที่มา : จากการสำรวจ

8) คลินิกสหกรณ์ ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มาใช้บริการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.12)

8.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 66.99 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 28.29 ขอรับปัจจัยการผลิตหรือของแจก ร้อยละ 4.52 และปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการสหกรณ์ ร้อยละ 0.20 จำแนกเป็นรายภาคได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 70.06 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 32.70 ขอรับปัจจัยการผลิตหรือของแจก ร้อยละ 6.92 และปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการสหกรณ์ ร้อยละ 0.32

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 76.34 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 23.01 และขอรับปัจจัยการผลิตหรือของแจก ร้อยละ 0.65

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 70.15 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 29.89 ขอรับปัจจัยการผลิตหรือของแจก ร้อยละ 6.47 และปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการสหกรณ์ ร้อยละ 0.49

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 61.40 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 34.56 และขอรับปัจจัยการผลิตหรือของแจก ร้อยละ 4.04

8.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 81.23 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 11.29 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการสหกรณ์ ร้อยละ 4.39 และได้ชมวิธีการสาธิตเกี่ยวกับสหกรณ์ ร้อยละ 3.06 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 88.43 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 10.18 และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการสหกรณ์ ร้อยละ 1.39

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 73.17 ได้ชมวิธีการสาธิตเกี่ยวกับสหกรณ์ ร้อยละ 9.51 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการสหกรณ์ ร้อยละ 8.66 เท่ากัน

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 73.74 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 19.27 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการสหกรณ์ ร้อยละ 5.87 และได้ชมวิธีการสาธิตเกี่ยวกับสหกรณ์ ร้อยละ 1.12

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 89.73 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 7.03 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการสหกรณ์ และได้ชมวิธีการสาธิตเกี่ยวกับสหกรณ์ ร้อยละ 1.62 เท่ากัน

8.3) ผลการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 35.64 ทำให้เกษตรกรสามารถนำหลักการ/วิธีการ สหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือนได้ มากที่สุด ร้อยละ 54.48 เข้าใจหลักการ/วิธีการสหกรณ์ ร้อยละ 37.77 ช่วยให้สหกรณ์มีความเข้มแข็ง ร้อยละ 3.43 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 64.36 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชงงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 96.81 จำคำแนะนำไม่ได้ ร้อยละ 1.37 ไม่มีกลุ่ม/ สหกรณ์ในหมู่บ้าน ร้อยละ 0.89 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 45.03 ทำให้เกษตรกรเข้าใจ หลักการ/วิธีการสหกรณ์ มากที่สุด ร้อยละ 83.51 สามารถนำหลักการ/วิธีการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ ในครัวเรือนได้ ร้อยละ 14.43 จัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ได้ และสามารถนำความรู้ไปบริหารจัดการกลุ่มได้ ร้อยละ 1.03 เท่ากัน ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 54.97 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชงงาน เพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 99.05 และไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ ร้อยละ 0.95

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 24.89 ทำให้ เกษตรกรสามารถนำหลักการ/วิธีการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือนได้ มากที่สุด ร้อยละ 97.44 และ เข้าใจหลักการ/วิธีการสหกรณ์ ร้อยละ 2.56 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 75.11 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชงงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 99.44 ไม่มีกลุ่ม/สหกรณ์ในหมู่บ้านและไม่ได้เป็น สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ ร้อยละ 0.56

(3) ภาคกลาง เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 26.53 ทำให้เกษตรกรสามารถนำ หลักการ/วิธีการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือนได้ มากที่สุด ร้อยละ 62.50 เข้าใจหลักการ/วิธีการ สหกรณ์ ร้อยละ 29.54 ช่วยให้สหกรณ์มีความเข้มแข็ง ร้อยละ 5.68 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 73.47 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชงงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 98.64 และมีความรู้ในเรื่อง ดังกล่าวอยู่แล้ว ร้อยละ 1.36

(4) ภาคใต้ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 46.11 ทำให้เกษตรกรสามารถ นำหลักการ/วิธีการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือนได้ มากที่สุด ร้อยละ 43.55 เข้าใจหลักการ/วิธีการ สหกรณ์ ร้อยละ 35.48 ช่วยให้สหกรณ์มีความเข้มแข็ง ร้อยละ 8.06 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 53.89 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชงงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 90.11 จำคำแนะนำ ไม่ได้ ร้อยละ 5.49 ไม่มีกลุ่ม/สหกรณ์ในหมู่บ้าน ร้อยละ 3.30

ตารางที่ 4.12 การเข้ารับบริการคลินิกสหกรณ์ของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	60.06	76.34	70.15	61.40	66.99
1.2 ขอเอกสารความรู้	32.70	23.01	22.89	34.56	28.29
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	6.92	0.65	6.47	4.04	4.52
1.4 ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการสหกรณ์	0.32	-	0.49	-	0.20
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	88.43	73.17	73.74	89.73	81.26
2.2 ได้รับคำแนะนำ	1.39	8.66	5.87	1.62	4.39
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิต	-	9.51	1.12	1.62	3.06
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	10.18	8.66	19.27	7.03	11.29
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	45.03	24.89	26.53	46.11	35.64
ผลจากการนำไปใช้					
1) เข้าใจหลักการ/วิธีการสหกรณ์	83.51	2.56	29.54	35.48	37.77
2) จัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ได้	1.03	-	1.14	7.26	2.36
3) สามารถบริหารจัดการกลุ่มได้	1.03	-	1.14	5.65	1.96
4) สหกรณ์มีความเข้มแข็ง	-	-	5.68	8.06	3.43
5) ประยุกต์ใช้ในครัวเรือน	14.43	97.44	62.50	43.55	54.48
3.2 ไม่นำไปใช้	54.97	75.11	73.47	53.89	64.36
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) ไม่มีกลุ่ม/สหกรณ์ในหมู่บ้าน	-	0.28	-	3.30	0.89
2) ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์	0.95	0.28	-	-	0.31
3) จำคำแนะนำไม่ได้	-	-	-	5.49	1.37
4) มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว	-	-	1.36	1.10	0.62
5) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	99.05	99.44	98.64	90.11	96.81

ที่มา : จากการสำรวจ

9) **คลินิกกฎหมาย** ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่มาใช้บริการ เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.13)

9.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 62.25 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 28.70 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 7.34 และปรึกษาปัญหาเรื่องที่ดินในการทำเกษตร ร้อยละ 1.71 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 46.06 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 31.53 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 21.43 และปรึกษาปัญหาเรื่องที่ดินในการทำเกษตร ร้อยละ 0.98

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 75.71 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 23.68 และขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 0.61

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 73.60 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 21.74 ปรึกษาปัญหาเรื่องที่ดินในการทำเกษตร ร้อยละ 3.73 และขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 0.93

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีมาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 53.62 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 37.87 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 6.38 และปรึกษาปัญหาเรื่องที่ดินในการทำเกษตร ร้อยละ 2.13

9.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 76.84 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 11.20 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 8.87 และได้ชมวิธีการสาธิตเกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 3.09 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 68.12 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 30.43 และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 1.45

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 76.43 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 12.13 ได้ชมวิธีการสาธิตเกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 9.61 และได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 1.83

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 86.28 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 8.66 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 2.89 และได้ชมวิธีการสาธิตเกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน มีเพียง ร้อยละ 2.17

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 76.51 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 13.25 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 9.64 และได้ชมวิธีการสาธิตเกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 0.60

9.3) ผลการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 36.19 ทำให้เกษตรกรรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน มากที่สุด ร้อยละ 40.76 มีปัญหากฎหมายที่ดินลดลง ร้อยละ 19.03 รู้ขั้นตอนการขอเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. ร้อยละ 13.48 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 63.81 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าขมงานเพียงอย่างเดียว มากที่สุด ร้อยละ 89.86 ไม่มีปัญหาด้านกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 6.99 ไม่มีพื้นที่ในเขต ส.ป.ก. ร้อยละ 1.74 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 68.42 ทำให้เกษตรกรรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน มากที่สุด ร้อยละ 68.07 รู้ขั้นตอนการดำเนินธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดิน ร้อยละ 21.69 รู้ขั้นตอนการขอเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. ร้อยละ 5.42 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 31.58 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าขมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 94.92 และไม่มีปัญหาด้านกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 5.08

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 8.31 ทำให้เกษตรกรมีเกี่ยวกับกฎหมายที่ดินลดลง มากที่สุด ร้อยละ 35.72 มีรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 33.93 รู้ขั้นตอนการขอเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. ร้อยละ 23.21 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 91.69 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าขมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 93.94 ไม่มีปัญหาด้านกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 4.90 ได้รับคำตอบจากเจ้าหน้าที่ยังไม่ชัดเจน ร้อยละ 1.58

(3) ภาคกลาง เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 24.71 ทำให้เกษตรกรเข้าใจสิทธิ ในที่ดินทำกิน มากที่สุด ร้อยละ 32.98 มีปัญหากฎหมายที่ดินลดลง รู้ขั้นตอนการขอเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. ร้อยละ 20.21 เท่ากัน ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 75.29 ให้เหตุผลว่า ต้องการเข้าขมงาน เพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 93.85 ไม่มีพื้นที่ในเขต ส.ป.ก. ร้อยละ 2.56 มีเอกสารสิทธิ์แล้ว ร้อยละ 2.05

(4) ภาคใต้ เกษตรกรมีการนำไปใช้ ร้อยละ 43.31 ทำให้เกษตรกรรู้เกี่ยวกับ กฎหมายที่ดิน มากที่สุด ร้อยละ 40.82 มีปัญหากฎหมายที่ดินลดลง ร้อยละ 30.61 รู้ขั้นตอนการดำเนิน ธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดิน ร้อยละ 20.41 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 56.69 ให้เหตุผลว่า ต้องการ เข้าขมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 76.71 ไม่มีปัญหาด้านกฎหมายที่ดิน ร้อยละ 16.44 ไม่มี พื้นที่ในเขต ส.ป.ก. ร้อยละ 4.11

ตารางที่ 4.13 การเข้ารับบริการคลินิกกฎหมาย (ส.ป.ก.) ของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	46.06	75.71	73.60	53.62	62.25
1.2 ขอเอกสารความรู้	31.53	23.68	21.74	37.87	28.70
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	21.43	0.61	0.93	6.38	7.34
1.4 ปรึกษาปัญหาเรื่องที่ดินในการทำ	0.98	-	3.73	2.13	1.71
เกษตรกร					
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	68.12	76.43	86.28	76.51	76.84
2.2 ได้รับคำแนะนำ	1.45	12.13	8.66	13.25	8.87
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิต	-	9.61	2.17	0.60	3.09
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	30.43	1.83	2.89	9.64	11.20
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	68.42	8.31	24.71	43.31	36.19
ผลจากการนำไปใช้					
1) ปัญหากฎหมายที่ดินลดลง	3.01	35.72	20.22	30.61	22.39
2) รู้กฎหมายที่ดิน	68.07	33.93	20.21	40.82	40.76
3) รู้ขั้นตอนการดำเนินธุรกรรม	21.69	3.57	6.38	20.41	13.01
4) รู้การขอเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก.	5.42	23.21	20.21	5.10	13.48
5) เข้าใจสิทธิในที่ดินทำกิน	1.81	3.57	32.98	3.06	10.36
3.2 ไม่นำไปใช้	31.58	91.69	75.29	56.69	63.81
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) ไม่มีปัญหาด้านกฎหมาย	5.08	4.90	1.54	16.44	6.99
2) ไม่มีพื้นที่ในเขต ส.ป.ก.	-	0.29	2.56	4.11	1.74
3) มีเอกสารสิทธิ์แล้ว	-	0.29	2.05	1.37	0.93
4) ได้รับคำตอบยังไม่ชัดเจน	-	0.58	-	1.37	0.48
5) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	94.92	93.94	93.85	76.71	89.86

ที่มา : จากการสำรวจ

10) การเข้ารับบริการคลินิกเสริม ผลจากการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เข้ารับบริการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการมาขอรับบริการ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.14)

10.1) วัตถุประสงค์ในการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 59.73 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 21.70 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 12.23 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตรหรือนอกการเกษตร ร้อยละ 6.34 จำแนกเป็นรายภาคได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 58.53 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 20.74 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 19.05 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตรหรือนอกการเกษตร ร้อยละ 1.68

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 68.28 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 19.87 ปรึกษาปัญหาในการทำเกษตรหรือนอกการเกษตร ร้อยละ 6.35 และขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 4.50

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 64.85 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 21.75 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 10.23 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตรหรือนอกการเกษตร ร้อยละ 3.17

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มาเพื่อเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 47.26 รองลงมา ขอเอกสารความรู้ ร้อยละ 24.46 ขอรับปัจจัยการผลิต และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตรหรือนอกการเกษตร ร้อยละ 14.14 เท่ากัน

10.2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเข้ารับบริการคลินิก พบว่า หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 54.08 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 22.69 ได้รับคำแนะนำ เช่น การดูแลรักษาสุขภาพ ร้อยละ 12.18 ได้ชมวิธีการสาธิต เช่น ทำขนม ดอกไม้ประดิษฐ์ ร้อยละ 4.62 และอื่น ๆ เช่น ได้ฝึกอาชีพ ร้อยละ 6.43 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 54.92 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 27.62 ได้รับคำแนะนำ เช่น การดูแลรักษาสุขภาพ ร้อยละ 13.65 ได้ชมวิธีการสาธิต ทำขนม ดอกไม้ประดิษฐ์ ร้อยละ 2.12 และอื่น ๆ เช่น ได้ฝึกอาชีพ ร้อยละ 1.69

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 52.34 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 18.13 ได้ชมวิธีการสาธิต ทำขนม ดอกไม้ประดิษฐ์ ร้อยละ 12.47 ได้รับคำแนะนำ เช่น การดูแลรักษาสุขภาพ ร้อยละ 6.45 และอื่น ๆ เช่น ได้ฝึกอาชีพ ร้อยละ 10.61

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 62.72 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 22.06 ได้รับคำแนะนำ เช่น การดูแลรักษาสุขภาพ ร้อยละ 6.05 ได้ชมวิธีการสาธิต ทำขนม ดอกไม้ประดิษฐ์ ร้อยละ 1.63 และอื่น ๆ เช่น ได้ฝึกอาชีพ ร้อยละ 7.54

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ร้อยละ 46.34 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 22.97 ได้รับคำแนะนำ เช่น การดูแลรักษาสุขภาพ ร้อยละ 22.56 ได้ชมวิธีการสาธิตทำขนม ดอกไม้ประดิษฐ์ ร้อยละ 2.24 และอื่น ๆ เช่น ได้ฝึกอาชีพ ร้อยละ 5.89

10.3) การนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิกไปใช้ พบว่า เกษตรกรที่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 51.59 ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน มากที่สุด ร้อยละ 28.88 สุขภาพดีขึ้น ร้อยละ 23.00 มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 11.50 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 48.41 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 86.41 ไม่มีเวลา ร้อยละ 6.54 มีวิธีการยุ่งยาก/ขาดวัสดุอุปกรณ์ ร้อยละ 4.72 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรที่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 49.02 ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน มากที่สุด ร้อยละ 51.27 มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 18.35 สุขภาพดีขึ้น ร้อยละ 7.90 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 50.98 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 97.90 ไม่มีเวลา ร้อยละ 1.40

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรที่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 43.13 ช่วยให้เกษตรกรมีสุขภาพดีขึ้น มากที่สุด ร้อยละ 33.74 สามารถประหยัดค่าใช้จ่าย ร้อยละ 23.65 มีปัญหาต่าง ๆ ลดลง ร้อยละ 10.59 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 56.87 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 96.01 ไม่มีเวลา ร้อยละ 1.17 จำคำแนะนำไม่ได้ และไม่มีเงินทุน ร้อยละ 1.40

(3) ภาคกลาง เกษตรกรที่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 40.25 ช่วยให้เกษตรกรมีสุขภาพดีขึ้น มากที่สุด ร้อยละ 27.57 สามารถประหยัดค่าใช้จ่าย ร้อยละ 19.18 มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 14.90 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 59.75 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 91.49 ไม่มีเงินทุน ร้อยละ 2.32 ไม่มีเวลาร้อยละ 1.70

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีการนำไปใช้ ร้อยละ 73.96 ช่วยให้เกษตรกรมีสุขภาพดีขึ้น มากที่สุด ร้อยละ 22.82 สามารถประหยัดค่าใช้จ่าย ร้อยละ 21.41 มีปัญหาต่าง ๆ ลดลง ร้อยละ 17.75 ส่วนเกษตรกรที่ไม่นำไปใช้ ร้อยละ 26.04 ให้เหตุผลว่า เป็นการเข้าชมงานเพียงอย่างเดียวมากที่สุด ร้อยละ 60.27 ไม่มีเวลา ร้อยละ 21.92 วิธีการยุ่งยาก ร้อยละ 13.70

ตารางที่ 4.14 การเข้ารับบริการคลินิกเสริมของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ไร่/ละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. วัตถุประสงค์ของการมารับบริการ					
1.1 ชมงาน	58.53	68.28	64.85	47.26	59.73
1.2 ขอเอกสารความรู้	20.74	19.87	21.75	24.46	21.70
1.3 ขอรับปัจจัยการผลิต	19.05	5.50	10.23	14.14	12.23
1.4 ปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร	1.68	6.35	3.17	14.14	6.34
2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมารับบริการ					
2.1 ได้รับความรู้	54.92	52.34	62.72	46.34	54.08
2.2 ได้รับคำแนะนำ	13.65	6.45	6.05	22.56	12.18
2.3 ได้ชมวิธีการสาธิต	2.12	12.47	1.63	2.24	4.62
2.4 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต	27.62	18.13	22.06	22.97	22.69
2.5 อื่น ๆ เช่น ได้ฝึกอาชีพ	1.69	10.61	7.54	5.89	6.43
3. การนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้					
3.1 นำไปใช้	49.02	43.13	40.25	73.96	51.59
ผลจากการนำไปใช้					
1) ปัญหาลดลง	5.38	10.59	10.27	17.75	11.00
2) ผลผลิตเพิ่มขึ้น	0.32	0.49	3.08	-	0.97
3) ต้นทุนลดลง	6.33	4.68	8.39	7.61	6.75
4) ต้นทุนเพิ่มขึ้น	-	-	0.34	-	0.09
5) คุณภาพผลผลิตดีขึ้น	0.32	1.23	2.05	1.41	1.25
6) มีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย	18.35	7.39	14.90	5.35	11.50
7) ลดการใช้สารเคมี	3.80	2.96	5.48	11.27	5.88
8) ประหยัดค่าใช้จ่าย	51.27	23.65	19.18	21.41	28.88
9) สุขภาพดีขึ้น	7.90	33.74	27.57	22.82	23.00
10) อื่น ๆ เช่น มีอาชีพเสริม	6.33	15.27	8.74	12.38	10.68
3.2 ไม่นำไปใช้	50.98	56.87	59.75	26.04	48.41
สาเหตุที่ไม่นำไปใช้					
1) วิธีการยุ่งยาก/ขาดวัสดุอุปกรณ์	0.70	1.42	3.10	13.70	4.72
2) ไม่มีเงินทุน	-	0.70	2.32	1.37	1.10
3) จำคำแนะนำไม่ได้	-	0.70	0.46	1.37	0.63
4) ไม่มีเวลา	1.40	1.17	1.70	21.92	6.54
5) มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว	-	-	0.93	1.37	0.60
6) เข้าชมงานเพียงอย่างเดียว	97.90	96.01	91.49	60.27	86.41

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.4 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

1) ความพึงพอใจในภาพรวม โดยภาพรวมเกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการบริการอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 58.91 รองลงมาพึงพอใจมาก ร้อยละ 32.83 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 7.60 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 1.10 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.10 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.15)

1.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 60.99 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 27.50 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 9.34 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 1.87 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.30

1.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 64.98 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 28.58 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 6.00 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.40 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.04

1.3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 70.82 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 24.38 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 4.57 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.21 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.02

1.4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 50.87 รองลงมา พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 38.85 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 8.32 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 1.93 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.03

2) ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการเข้ารับบริการคลินิกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1) การประชาสัมพันธ์ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในด้านการประชาสัมพันธ์มากที่สุด ร้อยละ 59.30 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 28.41 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 9.99 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 1.94 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.36 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 64.04 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 21.00 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 11.02 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 2.62 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 1.32

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 66.25 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 26.53 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 6.94 พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.14 เท่ากัน

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 67.30 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 26.98 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.31 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.41

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 39.61 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 39.13 ที่เหลือพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 16.67 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 4.59

2.2) ความรวดเร็วในการให้บริการ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการให้บริการมากที่สุด ร้อยละ 54.11 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 38.78 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 6.40 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.71 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 54.86 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 35.70 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 8.14 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 1.31

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 59.58 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 32.78 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 7.08 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.56

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 67.21 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 27.21 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.31 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.27

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 59.42 รองลงมา พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 34.78 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.07 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.73

2.3) ความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่มากที่สุด ร้อยละ 62.03 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 32.70 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 4.85 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.42 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในมากที่สุด ร้อยละ 67.45 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 26.51 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.51 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.53

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 66.56 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 28.33 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.42 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.69

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 71.39 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 24.25 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 4.36

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 51.69 รองลงมา พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 43.72 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 4.11 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.48

2.4) การได้รับความรู้หรือคำแนะนำที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาค่าได้ เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้หรือคำแนะนำที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาค่าได้มากที่สุด ร้อยละ 54.00 รองลงมา พึ่งพอใจมาก ร้อยละ 36.61 พึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 8.28 พึ่งพอใจน้อย ร้อยละ 1.01 และพึ่งพอใจน้อยที่สุดมีเพียง ร้อยละ 0.10 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 47.37 รองลงมา พึ่งพอใจมาก ร้อยละ 31.84 พึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 17.11 พึ่งพอใจน้อย ร้อยละ 3.42 และพึ่งพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.26

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 61.61 รองลงมา พึ่งพอใจมาก ร้อยละ 32.27 พึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.84 และ พึ่งพอใจน้อย และพึ่งพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.14 เท่ากัน

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 65.80 รองลงมา พึ่งพอใจมาก ร้อยละ 29.16 และพึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.04

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 53.17 รองลงมา พึ่งพอใจมากที่สุด ร้อยละ 41.22 พึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.12 และพึ่งพอใจน้อย ร้อยละ 0.49

2.5) ความเหมาะสมของสถานที่จัดงาน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อ ความเหมาะสมของสถานที่จัดงานมากที่สุด ร้อยละ 66.75 รองลงมา พึ่งพอใจมาก ร้อยละ 28.17 พึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 4.28 พึ่งพอใจน้อย ร้อยละ 0.67 และพึ่งพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.13 จำแนกเป็น รายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 68.24 รองลงมา พึ่งพอใจมาก ร้อยละ 24.67 พึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.25 พึ่งพอใจน้อย ร้อยละ 1.31 และพึ่งพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.52

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในมากที่สุด ร้อยละ 74.17 รองลงมา ระดับมาก ร้อยละ 21.81 พึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 3.89 และพึ่งพอใจน้อย ร้อยละ 0.14

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 78.20 รองลงมา พึ่งพอใจมาก ร้อยละ 19.35 พึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.18 และพึ่งพอใจน้อย ร้อยละ 0.27

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 46.86 รองลงมา พึ่งพอใจมากที่สุด ร้อยละ 46.38 พึ่งพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.80 และพึ่งพอใจน้อย ร้อยละ 0.97

2.6) ระยะเวลาการจัดงาน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อระยะเวลาการจัดงานมากที่สุด ร้อยละ 55.39 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 32.25 ที่เหลือ พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 10.01 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 2.25 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.10 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 64.57 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 25.98 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 7.35 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 2.10

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 63.61 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 26.81 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 8.75 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.83

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 68.98 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 23.81 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 6.80 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.27 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.14

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 52.42 รองลงมา พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 24.40 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 17.15 พึงพอใจน้อย ร้อยละ 5.80 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.24

2.7) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการมากที่สุด ร้อยละ 60.79 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 32.88 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 5.61 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.72 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 60.37 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 26.77 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 11.02 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 1.84

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 64.14 รองลงมา ระดับมาก ร้อยละ 31.50 พึงพอใจปานกลาง และน้อย ร้อยละ 4.08 และ 0.28 ตามลำดับ

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 76.86 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 19.87 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 3.01 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.26

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 53.38 รองลงมา พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 41.79 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 4.35 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.48

ตารางที่ 4.15 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้ารับบริการคลินิก ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ความพึงพอใจในภาพรวม					
1) มากที่สุด	60.99	64.98	70.82	38.85	58.91
2) มาก	27.50	28.58	24.38	50.87	32.83
3) ปานกลาง	9.34	6.00	4.57	8.32	7.06
4) น้อย	1.87	0.40	0.21	1.93	1.10
5) น้อยที่สุด	0.30	0.04	0.02	0.03	0.10
2. ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ					
2.1 การประชาสัมพันธ์					
1) มากที่สุด	64.04	66.25	67.30	39.61	59.30
2) มาก	21.00	26.53	26.98	39.13	28.41
3) ปานกลาง	11.02	6.94	5.31	16.67	9.99
4) น้อย	2.62	0.14	0.41	4.59	1.94
5) น้อยที่สุด	1.32	0.14	-	-	0.36
2.2 ความรวดเร็วในการให้บริการ					
1) มากที่สุด	54.86	59.58	67.21	34.78	54.11
2) มาก	35.70	32.78	27.21	59.42	38.78
3) ปานกลาง	8.14	7.08	5.31	5.07	6.40
4) น้อย	1.30	0.56	0.27	0.73	0.71
5) น้อยที่สุด	-	-	-	-	-
2.3 ความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่					
1) มากที่สุด	67.45	65.56	71.39	43.72	62.03
2) มาก	26.51	28.33	24.25	51.69	32.70
3) ปานกลาง	5.51	5.42	4.36	4.11	4.85
4) น้อย	0.53	0.69	-	0.48	0.42
5) น้อยที่สุด	-	-	-	-	-
2.4 การได้รับความรู้/คำแนะนำที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาได้					
1) มากที่สุด	47.37	61.61	65.80	41.22	54.00
2) มาก	31.84	32.27	29.16	53.17	36.61
3) ปานกลาง	17.11	5.84	5.04	5.12	8.28
4) น้อย	3.42	0.14	-	0.49	1.01
5) น้อยที่สุด	0.26	0.14	-	-	0.10

ตารางที่ 4.15 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้ารับบริการคลินิก ปี 2562 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
2.5 ความเหมาะสมของสถานที่จัดงาน					
1) มากที่สุด	68.24	74.17	78.20	46.38	66.75
2) มาก	24.67	21.81	19.35	46.86	28.17
3) ปานกลาง	5.25	3.89	2.18	5.80	4.28
4) น้อย	1.31	0.13	0.27	0.96	0.67
5) น้อยที่สุด	0.53	-	-	-	0.13
2.6 ระยะเวลาการจัดงาน					
1) มากที่สุด	64.57	63.61	68.98	24.40	55.39
2) มาก	25.98	26.81	23.81	52.42	32.25
3) ปานกลาง	7.35	8.75	6.80	17.15	10.01
4) น้อย	2.10	0.83	0.27	5.80	2.25
5) น้อยที่สุด	-	-	0.14	0.23	0.10
2.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการคลินิก					
1) มากที่สุด	60.37	64.14	76.86	41.79	60.79
2) มาก	26.77	31.50	19.87	53.38	32.88
3) ปานกลาง	11.02	4.08	3.01	4.35	5.61
4) น้อย	1.84	0.28	0.26	0.48	0.72
5) น้อยที่สุด	-	-	-	-	-

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.5 นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ปี 2562

1) การเข้าชมนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติของเกษตรกรที่จัดขึ้นในปี 2562 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสนใจเข้าชมนิทรรศการ ร้อยละ 60.10 โดยหลังจากเข้าชมนิทรรศการ มีการนำพระบรมราโชวาทไปปรับใช้ มากที่สุด ร้อยละ 32.84 รองลงมา นำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ร้อยละ 31.20 การลดรายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 16.20 การทำอาชีพเสริม ร้อยละ 11.72 และการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ร้อย 8.04 (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 การเข้าขมนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติของเกษตรกร ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. เข้าชม	65.26	56.07	71.96	47.10	60.10
ความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์					
1) นำพระบรมราโชวาทไปปรับใช้	37.41	33.41	29.18	31.33	32.84
2) การทำอาชีพเสริม	7.48	10.48	14.74	14.20	11.72
3) นำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	37.59	26.78	27.56	32.88	31.20
4) การลดรายจ่ายในครัวเรือน	15.33	18.10	16.18	15.18	16.20
5) การเพิ่มรายได้ในครัวเรือน	2.19	11.23	12.34	6.41	8.04
2. ไม่ได้เข้าชม	34.74	43.93	28.04	52.90	39.90

ที่มา : จากการสำรวจ

2) ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ปี 2562 ในภาพรวมพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 72.98 รองลงมาพึงพอใจมาก ร้อยละ 24.72 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.24 พึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.05 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.01 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.17)

2.1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 82.25 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 15.62 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.93 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.20

2.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 81.25 รองลงมาพึงพอใจมาก ร้อยละ 16.71 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.04

2.3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 75.74 รองลงมาพึงพอใจมาก ร้อยละ 22.56 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.65

2.4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 52.68 รองลงมาพึงพอใจมาก ร้อยละ 44.00 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 3.32

3) ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ปี 2562 ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1) รูปแบบการจัดนิทรรศการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจต่อรูปแบบการจัดนิทรรศการอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 73.67 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 23.80 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.33 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.20 พิจารณาเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 81.85 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 15.73 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.61 และพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 0.81

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 82.18 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 16.09 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.73

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 77.59 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 20.53 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.88

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 53.06 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 42.86 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 4.08

3.2) เนื้อหาสาระในการจัดนิทรรศการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจต่อเนื้อหา สาระที่นำมาจัดนิทรรศการอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 74.10 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 24.00 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.85 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.05 พิจารณาเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 82.52 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 15.04 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.44

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 81.68 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 16.34 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.98

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 76.08 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 22.79 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 0.94 และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 0.19

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 56.12 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 41.84 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.04

3.3) ความน่าสนใจของนิทรรศการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่ามีความน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 71.33 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 25.71 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.96 พิจารณาเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 81.78 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 15.38 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.83

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 80.45 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 16.58 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.97

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 73.63 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 23.92 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.45

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 49.49 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 46.94 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 3.57

3.4) การให้บริการของเจ้าหน้าที่ประจำจุดนิทรรศการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ พึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 72.81 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 25.39 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.80 พิจารณาเป็นรายภาค ได้ดังนี้

(1) ภาคเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 82.26 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 16.33 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.41

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 80.69 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 17.82 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.49

(3) ภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 75.66 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 23.02 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.32

(4) ภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 52.04 รองลงมา พึงพอใจมาก ร้อยละ 44.39 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 3.57

ตารางที่ 4.17 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ระดับความพึงพอใจภาพรวม					
1) มากที่สุด	82.25	81.25	75.74	52.68	72.98
2) มาก	15.62	16.71	22.56	44.00	24.72
3) ปานกลาง	1.93	2.04	1.65	3.32	2.24
4) น้อย	-	-	0.05	-	0.01
5) น้อยที่สุด	0.20	-	-	-	0.05
2. ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ					
2.1 รูปแบบการจัดนิทรรศการ					
1) มากที่สุด	81.85	82.18	77.59	53.06	73.67
2) มาก	15.73	16.09	20.53	42.86	23.80
3) ปานกลาง	1.61	1.73	1.88	4.08	2.33
4) น้อย	-	-	-	-	-
5) น้อยที่สุด	0.81	-	-	-	0.20
2.2 เนื้อหาสาระในการนำเสนอ					
1) มากที่สุด	82.52	81.68	76.08	56.12	74.10
2) มาก	15.04	16.34	22.79	41.84	24.00
3) ปานกลาง	2.44	1.98	0.94	2.04	1.85
4) น้อย	-	-	0.19	-	0.05
5) น้อยที่สุด	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.17 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ปี 2562 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
2.3 ความน่าสนใจของนิทรรศการ					
1) มากที่สุด	81.78	80.45	73.63	49.49	71.33
2) มาก	15.38	16.58	23.92	46.94	25.71
3) ปานกลาง	2.84	2.97	2.45	3.57	2.96
4) น้อย	-	-	-	-	-
5) น้อยที่สุด	-	-	-	-	-
2.4 การให้บริการของเจ้าหน้าที่ประจำจุดนิทรรศการ					
1) มากที่สุด	82.26	80.69	75.66	52.04	72.81
2) มาก	16.33	17.82	23.02	44.39	25.39
3) ปานกลาง	1.41	1.49	1.32	3.57	1.80
4) น้อย	-	-	-	-	-
5) น้อยที่สุด	-	-	-	-	-

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.6 การนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการไปถ่ายทอด/เผยแพร่

หลังจากเกษตรกรเข้ารับบริการคลินิกเกษตรแล้ว เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 50.57 โดยมีการนำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น จำนวน 1 - 20 ราย มากที่สุด ร้อยละ 93.99 และไม่ได้ถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 49.43 ให้เหตุผลว่า เกษตรกรรายอื่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่น่ามาจัดนิทรรศการอยู่แล้วมากที่สุด ร้อยละ 53.88 จำแนกเป็นรายภาค ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.18)

1) ภาคเหนือ เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 53.81 โดยมีการนำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น จำนวน 1 - 20 ราย มากที่สุด ร้อยละ 93.66 และไม่ได้นำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 46.19 ให้เหตุผลว่า เกษตรกรรายอื่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่น่ามาจัดนิทรรศการอยู่แล้วมากที่สุด ร้อยละ 52.65

2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 51.81 โดยมีการนำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น จำนวน 1 - 20 ราย มากที่สุด ร้อยละ 91.40 และไม่ได้นำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 48.19 ให้เหตุผลว่า เกษตรกรรายอื่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่น่ามาจัดนิทรรศการอยู่แล้วมากที่สุด ร้อยละ 58.29

3) ภาคกลาง เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 68.16 โดยมีการนำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น จำนวน 1 - 20 ราย มากที่สุด ร้อยละ 97.60 และไม่ได้นำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 31.84 ให้เหตุผลว่า เกษตรกรรายอื่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่น่ามาจัดนิทรรศการอยู่แล้วมากที่สุด ร้อยละ 48.35

4) ภาคใต้ เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 28.50 โดยมีการนำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น จำนวน 1 - 20 ราย มากที่สุด ร้อยละ 93.28 และไม่ได้นำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 71.50 ให้เหตุผลว่า เกษตรกรรายอื่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่น่ามาจัดนิทรรศการอยู่แล้วมากที่สุด ร้อยละ 56.23

ตารางที่ 4.18 การนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการไปเผยแพร่/ถ่ายทอด

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. เผยแพร่/ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรรายอื่น	53.81	51.81	68.16	28.50	50.57
1) 1 - 20 ราย	93.66	91.40	97.60	93.28	93.99
2) 21 - 40 ราย	3.41	4.29	0.40	4.20	3.08
3) 41 - 60 ราย	0.49	3.23	0.60	1.68	1.50
4) 61 - 80 ราย	0.00	0.54	0.20	0.00	0.18
5) 81 - 100 ราย	1.46	0.54	0.80	0.84	0.91
6) มากกว่า 100 ราย	0.98	-	0.40	-	0.34
2. ไม่ได้เผยแพร่	46.19	48.19	31.84	71.50	49.43
1) จำคำแนะนำไม่ได้	11.50	11.71	24.18	16.16	15.89
2) ไม่มีเวลาว่าง	24.34	28.57	19.05	26.94	24.73
3) เกษตรกรรายอื่นมีความรู้อยู่แล้ว	52.65	58.29	48.35	56.23	53.88
4) อื่น ๆ เช่น ยังไม่มั่นใจ	11.51	1.43	8.42	0.67	5.50

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.7 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการจัดงานคลินิกเกษตรครั้งต่อไป

1) เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรส่วนใหญ่มีมากถึงร้อยละ 99.86 ต้องการให้หน่วยงานจัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพื้นที่ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อจะได้รับความรู้ การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ และได้รับการแก้ไขปัญหาในการทำเกษตรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงได้รับแจกปัจจัยการผลิต และเวชภัณฑ์ โดยส่วนใหญ่ต้องการให้จัดงานรูปแบบเดิม ร้อยละ 76.73 มีเพียงร้อยละ 0.14 ที่ไม่ต้องการให้จัดงานอีก เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค เกษตรกรภาคกลางและภาคใต้ทุกรายต้องการให้มีการจัดงานในลักษณะนี้อีก เกษตรกรภาคเหนือต้องการให้จัด ร้อยละ 99.74 และเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องการให้จัด ร้อยละ 99.72 (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการจัดงานคลินิกเกษตรครั้งต่อไป

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ต้องการให้จัดอีก	99.74	99.72	100.00	100.00	99.86
1) ให้จัดรูปแบบเดิม	76.52	84.80	78.37	67.23	76.73
2) ให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดบ้าง	23.48	15.20	21.63	32.77	23.27
2. ไม่ต้องการให้จัด	0.26	0.28	-	-	0.14

ที่มา : จากการสำรวจ

2) วัตถุประสงค์ในการเข้ารับบริการคลินิกครั้งต่อไป พบว่า เกษตรกรจะนำปัญหาด้านการทำเกษตรที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้มาขอคำปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ ร้อยละ 38.50 โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับโรคพืช แมลงศัตรูพืช โรคสัตว์ สัตว์เลี้ยง มากที่สุด ร้อยละ 33.41 รองลงมา เป็นปัญหาในการทำเกษตร เช่น การวางแผนการผลิต การตลาด ร้อยละ 27.89 ราคาผลผลิต ร้อยละ 10.37 และอื่น ๆ เช่น แหล่งน้ำ เอกสารสิทธิ์ ร้อยละ 28.33 สำหรับเกษตรกร ร้อยละ 61.50 จะเข้ารับบริการคลินิกโดยไม่นำปัญหาด้านการทำเกษตรมาปรึกษา แต่จะมาร่วมงานเพื่อศึกษาหาความรู้ทางด้านการเกษตร และรับปัจจัยการผลิตเท่านั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค เกษตรกรภาคเหนือจะนำปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้มาปรึกษา มากที่สุด ร้อยละ 57.14 รองลงมา ภาคใต้ ร้อยละ 41.25 ภาคกลาง ร้อยละ 39.85 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 16.03 (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 วัตถุประสงค์ในการเข้ารับบริการคลินิกครั้งต่อไป

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ปรึกษาปัญหา	57.14	16.03	39.58	41.25	38.50
1) ปัญหาในการทำเกษตร	30.77	36.05	32.24	12.50	27.89
2) ปัญหาด้านโรคพืช/สัตว์	36.54	40.14	40.30	16.67	33.41
3) ปัญหาด้านราคาผลผลิต	16.67	14.97	8.65	1.19	10.37
4) อื่น ๆ เช่น แห้งน้ำ เอกสารสิทธิ์	16.02	8.84	18.81	69.64	28.33
2. ไม่ปรึกษา	42.86	83.97	60.42	58.75	61.50

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.8 การซื้อสินค้าของเกษตรกรภายในการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ นอกจากมีการจัดคลินิกเกษตรเพื่อรับปรึกษาปัญหาในการเกษตรในด้านต่าง ๆ แล้วยังมีการจัดจำหน่ายสินค้าที่เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าของกลุ่มเกษตรกร เพื่อกระตุ้นธุรกิจในพื้นที่ เพิ่มช่องทางการขยายตลาด จากการสอบถามเกษตรกรในการซื้อสินค้า พบว่า เกษตรกรซื้อสินค้าภายในงาน ร้อยละ 44.13 โดยส่วนใหญ่ซื้อสินค้าบริโภค ร้อยละ 79.54 ซื้อสินค้าอุปโภค ร้อยละ 20.46 สำหรับเกษตรกรที่ไม่ซื้อสินค้าภายในงาน ร้อยละ 55.87 ให้เหตุผลว่า สินค้าไม่ตรงกับความต้องการ เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค เกษตรกรภาคกลางมีการซื้อสินค้าภายในงาน มากที่สุด ร้อยละ 57.10 รองลงมา ภาคใต้ ร้อยละ 45.17 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 39.11 และภาคเหนือ ร้อยละ 35.12 (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 การซื้อสินค้าของเกษตรกรภายในการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ซื้อ	35.12	39.11	57.10	45.17	44.13
1) สินค้าบริโภค	86.57	79.75	86.65	65.17	79.54
2) สินค้าอุปโภค	13.43	20.25	13.35	34.83	20.46
2. ไม่ซื้อ	64.88	60.89	42.90	54.83	55.87

ที่มา : จากการสำรวจ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

5.1.1 ผลการดำเนินงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ประจำปี 2562

ดำเนินการจัดงาน 77 จังหวัด จังหวัดละ 4 ครั้ง รวม 308 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย ในภาพรวมมีเกษตรกรเข้ารับบริการในคลินิกจำนวน 292,944 ราย ร้อยละ 112.76 ของเป้าหมาย 259,804 ราย มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 17.1725 ล้านบาท ร้อยละ 83.76 ของเป้าหมาย 20.5021 ล้านบาท

การกำหนดจุดจัดงานในแต่ละครั้ง เป็นการกำหนดผ่านการประชุมหน่วยงานในพื้นที่ ส่วนใหญ่กำหนดจากจุดที่มีปัญหาด้านการเกษตรที่หลากหลาย มากที่สุดร้อยละ 46.28 รองลงมา เป็นจุดที่เป็นความต้องการของเกษตรกร ร้อยละ 30.77 สำหรับการจัดงาน ครั้งที่ 4 ของทุกจังหวัดที่ จัดขึ้นในช่วงวันที่ 28 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม 2562 มีการจัดนิทรรศการเพื่อเทิดพระเกียรติ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เพื่อให้เกษตรกรที่มารับบริการได้ร่วมลงนามถวายพระพร รวมทั้งรับทราบเกี่ยวกับประวัติ และพระราชกรณียกิจต่าง ๆ

ความสนใจของเกษตรกรในการเข้ารับบริการแต่ละคลินิก คลินิกพืชเป็นคลินิกที่เกษตรกร ให้ความสนใจเข้ารับบริการมากที่สุด ร้อยละ 14.70 ซึ่งเกษตรกร 1 ราย เข้ารับบริการ 4 - 6 คลินิก ร้อยละ 34.59 รองลงมา เข้ารับบริการ 7 - 9 คลินิก ร้อยละ 25.39 โดยเกษตรกรที่มาเข้ารับบริการ ส่วนใหญ่ยังไม่เคยเข้ารับบริการคลินิกมาก่อน ร้อยละ 52.90 และเคยเข้ารับบริการมาแล้ว ร้อยละ 47.10

5.1.2 การเข้ารับบริการคลินิก

เกษตรกรที่เข้าร่วมงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อมาเข้าชมงานมากที่สุด ร้อยละ 59.87 รองลงมา ขอรับเอกสารความรู้ ร้อยละ 23.93 ขอรับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 13.09 และปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร ร้อยละ 3.11

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการเข้ารับบริการคลินิกเกษตร มากที่สุด ร้อยละ 63.77 ได้รับแจกปัจจัยการผลิต ร้อยละ 23.46 ได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 8.85 และได้ชมวิธีการสาธิตด้านต่าง ๆ เช่น การปลูกพืช การทำของใช้ในครัวเรือน การแปรรูปผลผลิต ร้อยละ 3.92 โดยมีการนำความรู้ หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 44.92 จึงทำให้ปัญหาในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 21.36 เกษตรกรมีผลผลิตบริโภคหรือจำหน่าย ร้อยละ 13.50 ลดการใช้สารเคมีได้ ร้อยละ 11.55 ต้นทุนในการทำการเกษตรลดลง ร้อยละ 9.38 คุณภาพผลผลิตดีขึ้น ร้อยละ 6.18 และผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.83

5.1.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2562

1) ความพึงพอใจในภาพรวม โดยภาพรวมเกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการบริการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 91.74 และพึงพอใจน้อยที่สุดถึงปานกลาง ร้อยละ 8.26

2) ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการเข้ารับบริการคลินิกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1) การประชาสัมพันธ์ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในด้านการประชาสัมพันธ์มากถึงมากที่สุด ร้อยละ 87.71 และพึงพอใจน้อยที่สุดถึงปานกลาง ร้อยละ 12.29

2.2) ความรวดเร็วในการให้บริการ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการให้บริการมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 92.89 และพึงพอใจน้อยที่สุดถึงปานกลาง ร้อยละ 7.11

2.3) ความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่มากถึงมากที่สุด ร้อยละ 94.73 พึงพอใจน้อยถึงปานกลาง ร้อยละ 5.27

2.4) การได้รับความรู้หรือคำแนะนำที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาได้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้หรือคำแนะนำที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาได้มากถึงมากที่สุด ร้อยละ 90.61 และพึงพอใจน้อยที่สุดถึงปานกลาง ร้อยละ 9.39

2.5) ความเหมาะสมของสถานที่จัดงาน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของสถานที่จัดงานมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 94.92 และพึงพอใจน้อยที่สุดถึงปานกลาง ร้อยละ 5.08

2.6) ระยะเวลาการจัดงาน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อระยะเวลาการจัดงานมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 87.64 และพึงพอใจน้อยที่สุดถึงปานกลาง ร้อยละ 12.36

2.7) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 93.67 และพึงพอใจน้อยถึงปานกลาง ร้อยละ 6.33

5.1.4 นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ

1) การเข้าชมนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติของเกษตรกรที่จัดขึ้นในปี 2562 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสนใจเข้าชมนิทรรศการ ร้อยละ 60.10 โดยหลังจากเข้าชมนิทรรศการมีการนำพระบรมราโชวาทไปปรับใช้ มากที่สุด ร้อยละ 32.84 รองลงมา นำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ร้อยละ 31.20 การลดรายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 16.20 การทำอาชีพเสริม ร้อยละ 11.72 และการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ร้อยละ 8.04

2) ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ปี 2562 ในภาพรวมพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 97.70 และพึงพอใจน้อยที่สุดถึงปานกลาง ร้อยละ 2.30

3) ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ปี 2562 ในประเด็นต่าง ๆ

3.1) รูปแบบการจัดนิทรรศการ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจต่อรูปแบบการจัดนิทรรศการ มากถึงมากที่สุด ร้อยละ 97.47 และพึงพอใจน้อยที่สุดถึงปานกลาง ร้อยละ 2.53

3.2) เนื้อหาสาระในการจัดนิทรรศการ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ นำมาจัดนิทรรศการมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 98.10 และพึงพอใจน้อยถึงปานกลาง ร้อยละ 1.90

3.3) ความน่าสนใจของนิทรรศการ เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่ามีความน่าสนใจมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 97.04 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 2.96

3.4) การให้บริการของเจ้าหน้าที่ประจำจุดนิทรรศการ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจ ต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่มากถึงมากที่สุด ร้อยละ 98.20 และพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 1.80

5.1.5 การนำความรู้ไปถ่ายทอด/เผยแพร่

เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้ารับบริการไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกร รายอื่น ร้อยละ 50.57 โดยมีการนำไปถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น จำนวน 1 - 20 ราย มากที่สุด ร้อยละ 93.99 และไม่ได้ถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 49.43 ให้เหตุผลว่า เกษตรกรรายอื่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่น่ามาจัดนิทรรศการอยู่แล้วมากที่สุด ร้อยละ 53.88

5.1.6 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการจัดงานคลินิกครั้งต่อไป

เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรส่วนใหญ่มีมากถึงร้อยละ 99.86 ต้องการให้หน่วยงาน จัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพื้นที่ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อจะได้รับความรู้ การถ่ายทอดความรู้และ เทคโนโลยีใหม่ ๆ และได้รับการแก้ไขปัญหาในการทำเกษตรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงได้รับแจกปัจจัยการผลิต และเวชภัณฑ์ ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการให้จัดงานรูปแบบเดิม ร้อยละ 76.73 โดยเกษตรกรจะนำปัญหาด้าน การทำเกษตรที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้มาขอคำปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ ร้อยละ 38.50 สำหรับ เกษตรกร ร้อยละ 61.50 จะเข้ารับบริการคลินิกโดยไม่นำปัญหาด้านการทำเกษตรมาปรึกษา แต่จะมา ร่วมงานเพื่อศึกษาหาความรู้ทางด้านการเกษตร และรับปัจจัยการผลิตเท่านั้น

5.1.7 การจำหน่ายสินค้าภายในงาน

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ นอกจากมีการจัดคลินิกเกษตรเพื่อรับปรึกษาปัญหาในการเกษตร ในด้านต่าง ๆ แล้วยังมีการจัดจำหน่ายสินค้าที่เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าของกลุ่มเกษตรกร เพื่อกระตุ้นธุรกิจท้องถิ่น เพิ่มช่องทางการขยายตลาด จากการสอบถามเกษตรกรในการซื้อสินค้า พบว่า เกษตรกรซื้อสินค้าภายในงาน ร้อยละ 44.13 โดยส่วนใหญ่ซื้อสินค้าบริโภค ร้อยละ 79.54 ซื้อสินค้าอุปโภค ร้อยละ 20.46 สำหรับเกษตรกรที่ไม่ซื้อสินค้าภายในงาน ร้อยละ 55.87 ให้เหตุผลว่า สินค้าไม่ตรงกับ ความต้องการ

5.2 ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อค้นพบ

- 1) การจัดงานคลินิกในไตรมาส 4 เป็นการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ ต้องใช้งบประมาณมากกว่าการจัดงานในไตรมาสอื่น จึงทำให้งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการจัดงาน
- 2) ในส่วนของสินค้าที่กลุ่มเกษตรกรนำมาจำหน่าย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้น สินค้าที่นำมาจำหน่ายมีจำนวนน้อย และไม่ค่อยตรงกับความต้องการของเกษตรกร
- 3) สถานที่จัดงานบางจุดยังขาดความพร้อมในด้านห้องสุขา ที่จอดรถ
- 4) ระบบการบันทึกข้อมูลรายชื่อเกษตรกรที่มาเข้ารับบริการคลินิกเกษตรยังไม่สมบูรณ์ บางครั้งไม่สามารถบันทึกข้อมูลเพื่อให้เป็นปัจจุบันได้

5.2.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และเกษตรกรได้รับประโยชน์จากการเข้ารับบริการคลินิกได้อย่างทั่วถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ควรดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการจัดงานคลินิกไตรมาส 4 ให้เพียงพอ โดยจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็น 40,000 บาท
- 2) ควรจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้หลากหลายและตรงตามความต้องการ โดยเน้นให้เป็นสินค้าบริโภค อุปโภคในครัวเรือน หรือสินค้าธงฟ้า เพื่อให้เกษตรกรได้ซื้อสินค้าราคาประหยัด
- 3) เตรียมสถานที่จัดงานให้พร้อมเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกษตรกรที่มางานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ โดยเฉพาะห้องสุขา และที่จอดรถ
- 4) มีการตรวจสอบระบบบันทึกข้อมูลรายชื่อเกษตรกรที่มาเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเป็นระยะ ๆ เพื่อให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2555. คู่มือโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร. กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2557. ระบบข้อมูล โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://clinic2.doae.go.th/home/report_total.php (วันที่สืบค้นข้อมูล: 1 มิถุนายน 2561).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2556. รายงานการประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ปี 2555. กรุงเทพฯ.
: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2559. รายงานการประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ปี 2558. กรุงเทพฯ. :
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2560. รายงานการประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ปี 2559. กรุงเทพฯ.
: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2561. รายงานผลการดำเนินงานปี 2561 โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่. กรุงเทพฯ.
: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2561. รายงานการประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2560. กรุงเทพฯ. : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2562. รายงานการประเมินผลโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ปี 2561. กรุงเทพฯ. : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ศูนย์ประเมินผล

**สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900**

โทรศัพท์ 0-2579-8267

www.3.oae.go.th/rdpcc